

ARCHEOLOGIENOTA HERK-DE-STAD - DAELERSVELD

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
E. AUDENAERT & K. BOUCKAERT

MAART 2021

Titel
Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Herk-de-Stad - Daelersveld

Auteur(s)
Jan Claesen, Ben Van Genechten,
Evelien Audenaert & Kevin Bouckaert

Projectnummer
2021A307

Plaats en datum
Kortenaken, maart 2021

Reeks en nummer
ARCHEBO rapport 2021A307
ISSN 2034-5615

© 2021 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoekopdracht</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>7</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>7</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie</i>	<i>8</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	<i>9</i>
3	Bureauonderzoek	13
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	<i>13</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	<i>21</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen</i>	<i>26</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>34</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	36
4.1	<i>Algemeen</i>	<i>36</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	<i>36</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	<i>37</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen</i>	<i>40</i>
5	Bibliografie	41
6	Figurenlijst.....	43
7	Plannenlijst.....	44

1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden

1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

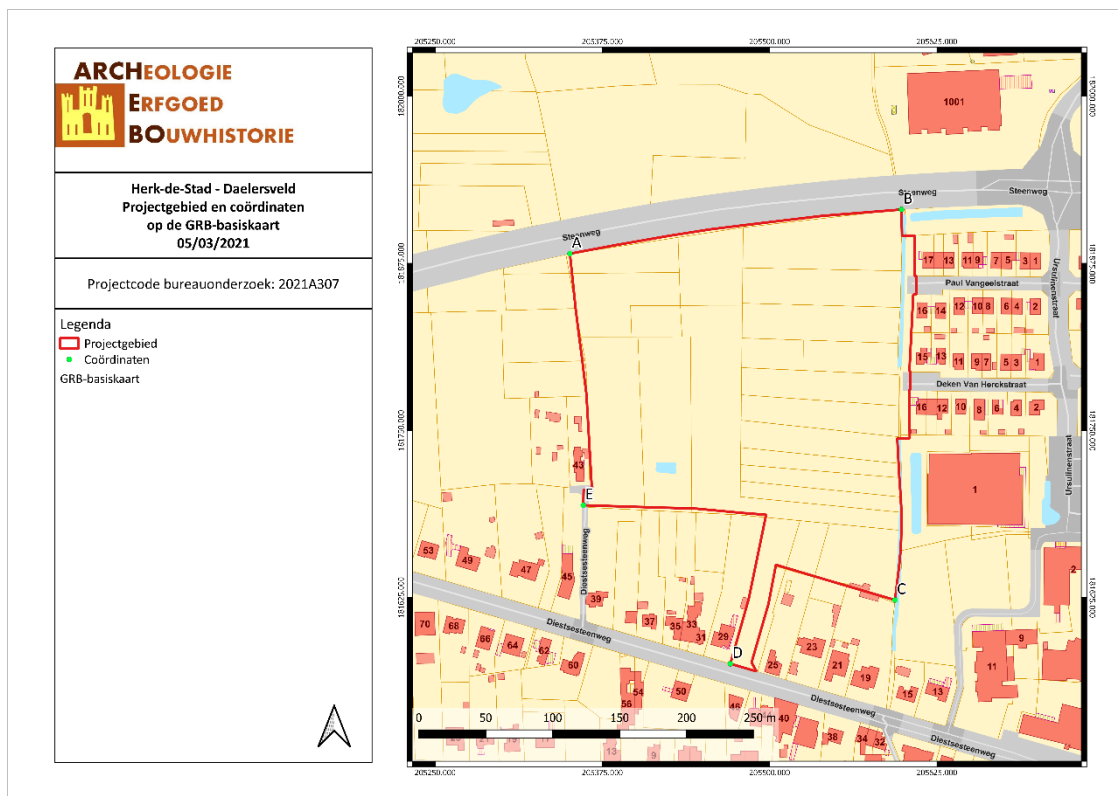
Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied tussen de Diestsesteeweg en de Steenweg in Herk-de-Stad (Limburg). Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever een groot deel van de aanwezige bomen rooien. Vervolgens zal het terrein verkaveld worden in 69 kavels. Er zal een wegenis aangelegd worden die vertrekt aan de Diestsesteenweg en leidt naar de verschillende kavels. Er worden ook groenbuffers, groene zones, een Finse piste en grachten voorzien. Het projectgebied is ca. 58 138,318 m² groot.

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in maart 2021 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de

reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

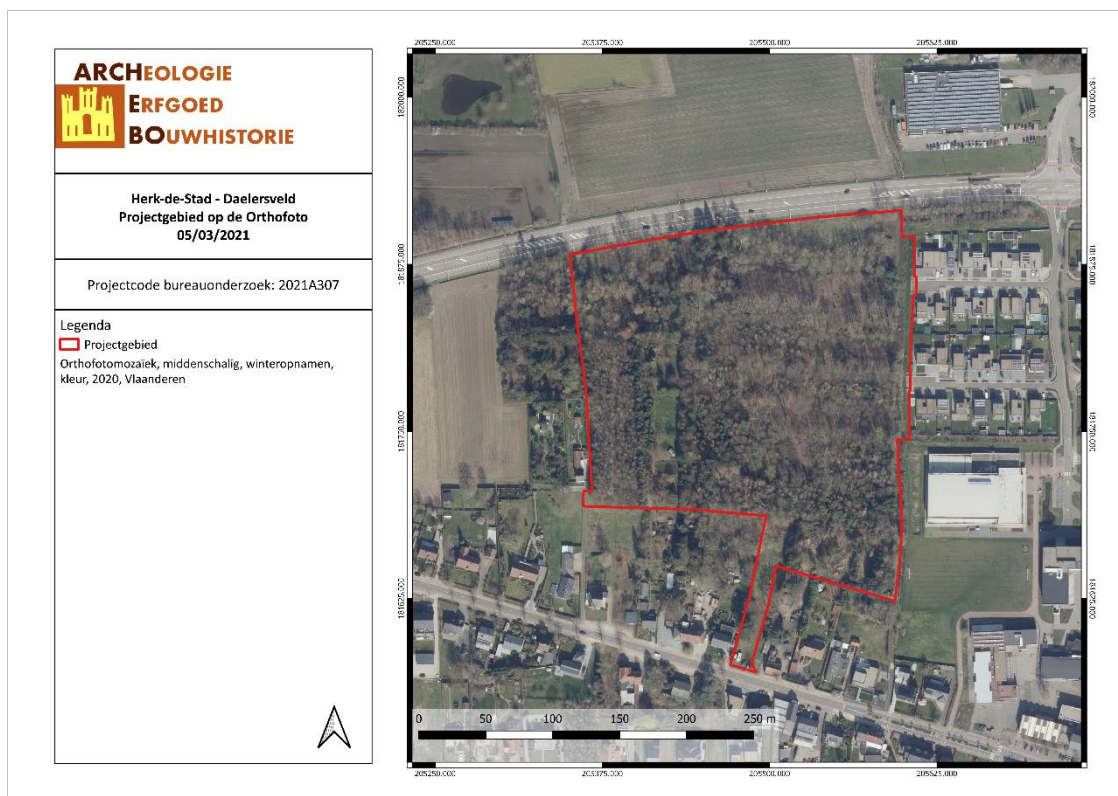
Administratieve fiche	
Naam site:	Herk-de-Stad – Daelersveld
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem
Ligging:	Limburg, Herk-de-Stad, tussen Diestsesteenweg (zonder huisnummer) en Steenweg (zonder huisnummer)
Kadaster:	Herk-de-Stad, afdeling 1, sectie A, perceelnummers 191G, 188B, 188C, 185B, 185C, 153K, 169A, 184A, 191E, 189C, 187C, 186C, 186D, 186A, 183B, 183A, 182, 181, 180, 179, 178F, 174S2, 174V2, 178E (deel), 174K2 (deel), 252N8 (deel) & 268S (deel)
Coördinaten:	A X 205.350.671.238.145
	Y 181.882.192.185.946
	B X 205.598.453.269.408
	Y 181.915.232.538.038
	C X 205.593.616.679.723
	Y 181.623.102.728.088
	D X 205.470.581.745.595
	Y 181.575.408.512.112
	E X 205.360.673.681.777
	Y 181.694.014.345.315
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenaken
Projectcode bureauonderzoek:	2021A307
Projectleiding:	Jan Claesen
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014
Bewaarplaats archief:	Bij de opdrachtgever
Grootte projectgebied:	Ca. 58 138,318 m ²
Uitvoeringsperiode:	Maart 2021
Reden van de ingreep	Rooien van deel van aanwezige bomen, verkavelen van terrein, voorzien van wegenis en riolering
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, rooien, verkaveling, woonuitbreidingsgebieden, Vochtig Haspengouw

De onderstaande GRB-kadasterkaart en Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

HEDA/21/03/05/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2021)

HEDA/21/03/05/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2021)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien een groot deel van de aanwezige bomen eerst gekapt dient te worden tot aan het maaiveld. Stronken mogen pas verwijderd worden na of in functie van het archeologisch onderzoek.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

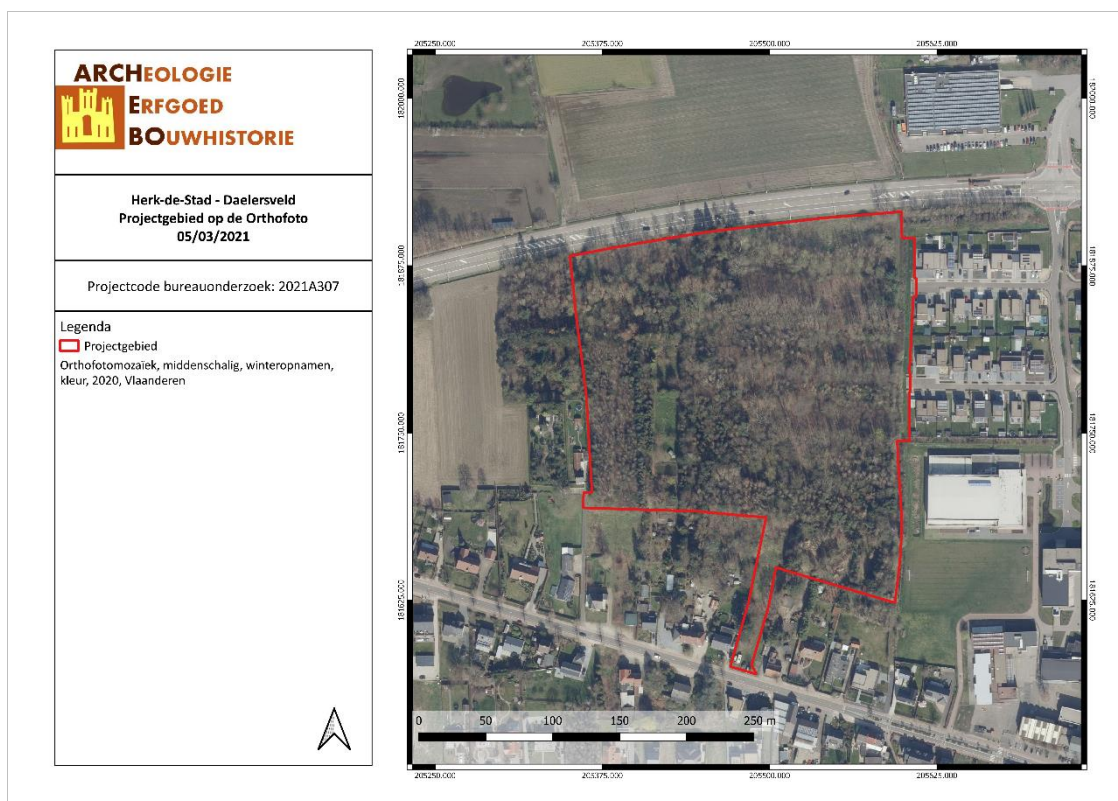
Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

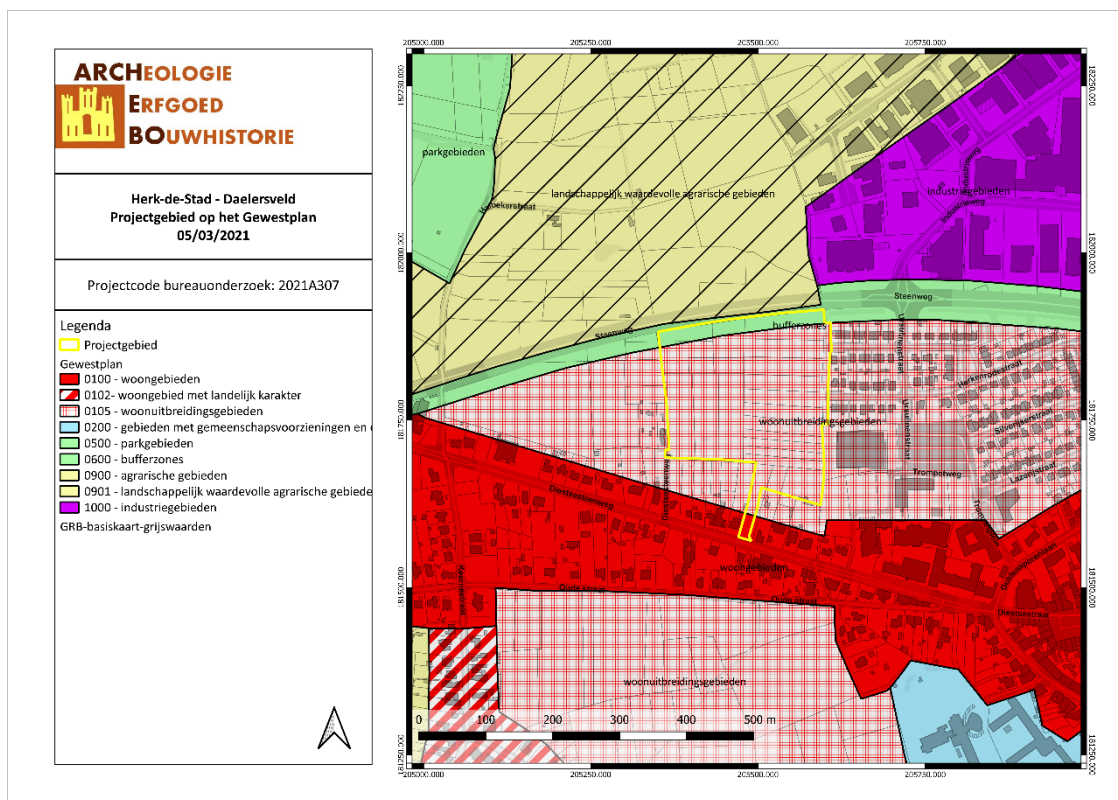
2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied ligt tussen de Diestsesteenweg en de Steenweg in Herk-de-Stad (Limburg). Het terrein wordt momenteel bijna geheel ingenomen door bomen. Volgens het gewestplan ligt het projectgebied binnen woonuitbreidingsgebieden, woongebieden en bufferzones.

HEDA/21/03/05/3 - Digitale aanmaak

Figuur 4: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2021)

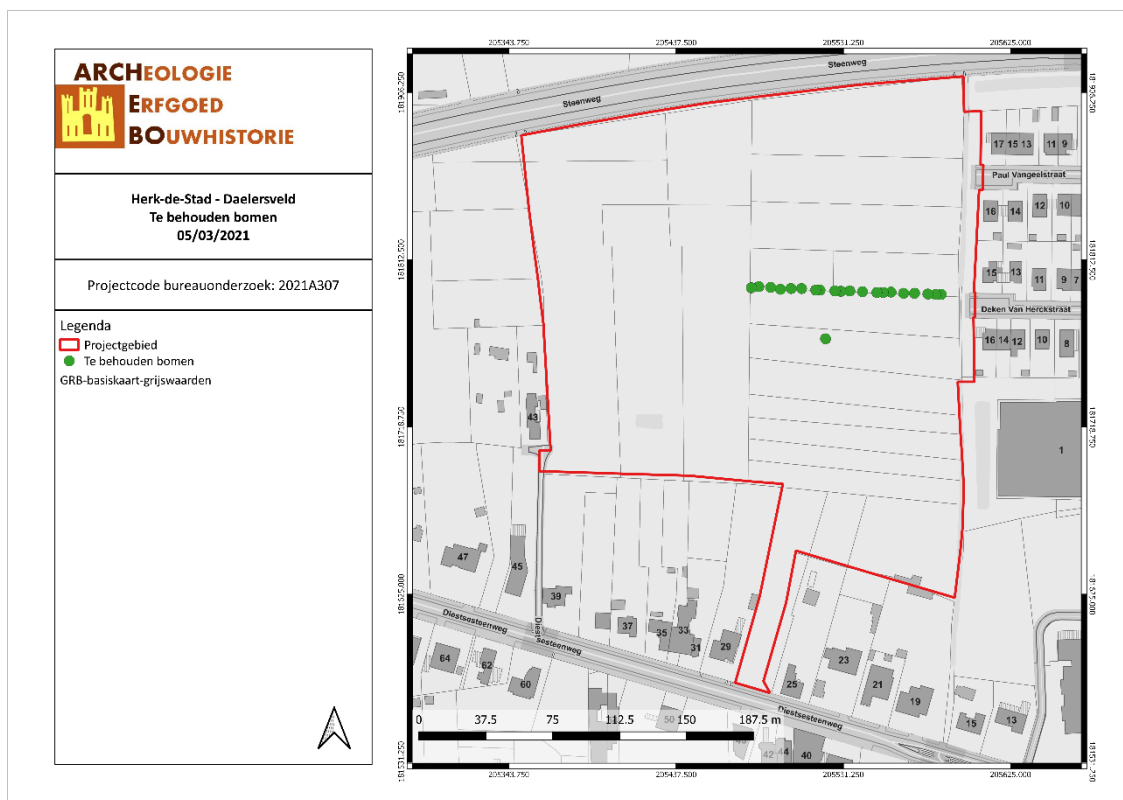

HEDA/21/03/05/4 - Digitale aanmaak

Figuur 5: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2021)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever een groot deel van de aanwezige bomen rooien. Vervolgens zal het terrein verkaveld worden in 69 kavels, waarvan 65 kavels voorzien zijn van een bouwzone voor een ééngezinswoning en 4 kavels voorzien zijn voor het optrekken van meergezinswoningen. Er zal een wegenis aangelegd worden die vertrekt aan de Diestsesteenweg en leidt naar de verschillende kavels. Tussen de kavels en de Steenweg wordt een groenbuffer met bloemrijk grasland, struikgewas en bomen aangeplant. Ook verspreid over het terrein komen enkele kleinere groene zones en in het oosten van het terrein komt een zone met een grasveld en een bloemrijk grasland. In het oosten van het projectgebied worden ook een Finse piste en drie grachten voorzien. De grachten zullen telkens max. 1m diep zijn. Eén van de grachten is reeds aanwezig en zal vergroot worden. Het projectgebied is ca. 58 138,318 m² groot.

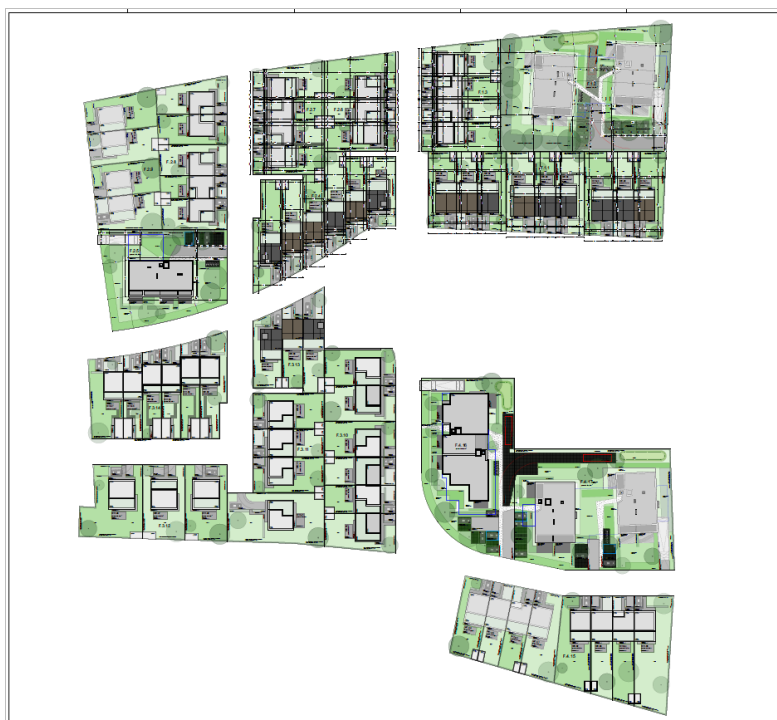

HEDA/21/03/05/5 - Digitale aanmaak

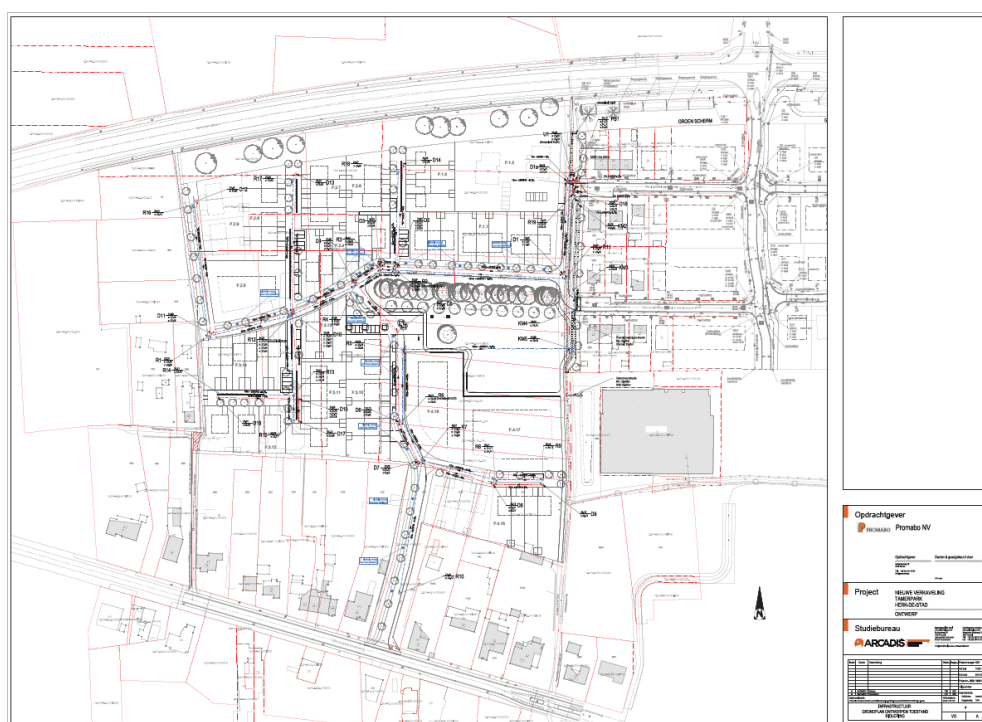
Figuur 6: Te behouden bomen (ARCHEBO bvba, 2021)

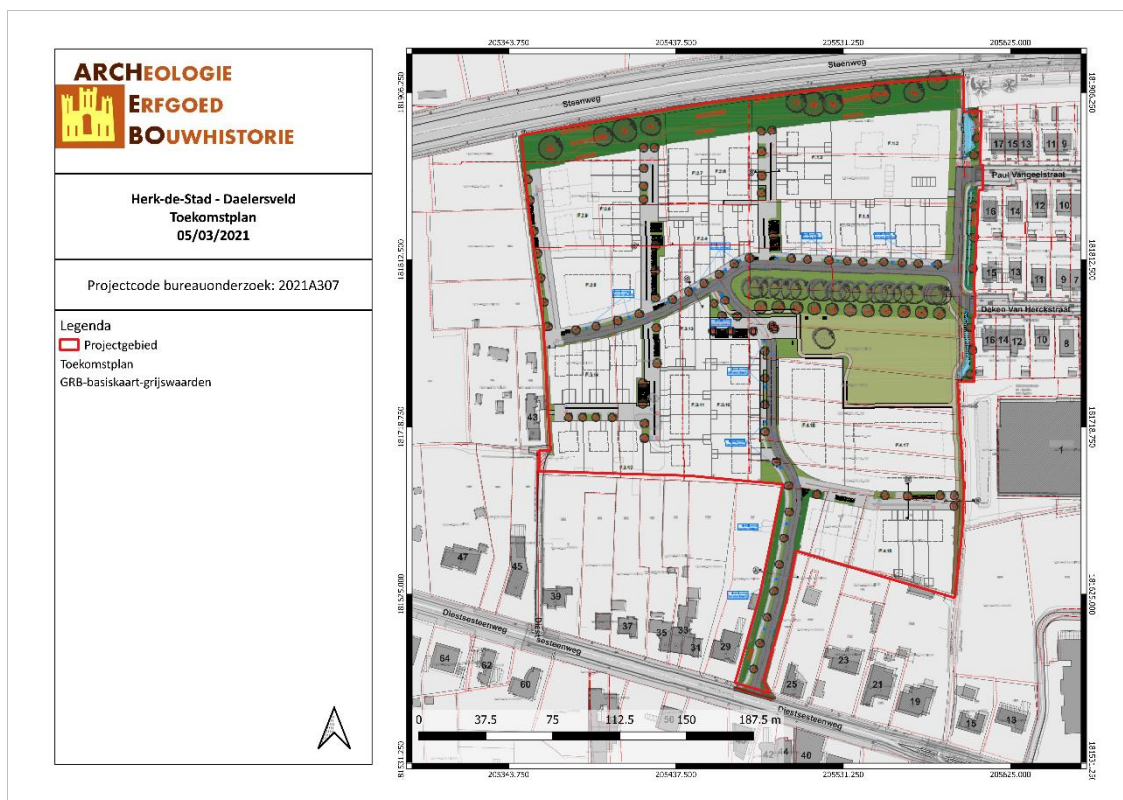
Figuur 7: Plan van de geplande verkaveling (initiatiefnemer, 2021)

Figuur 8: Kavels (initiatiefnemer, 2021)

Figuur 9: Rioleringsplan (initiatiefnemer, 2021)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

De gebruikte kaarten werden in georeferenciede vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott op de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

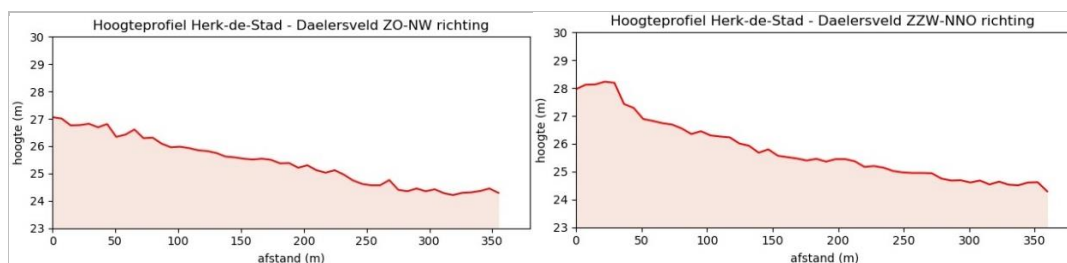
3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

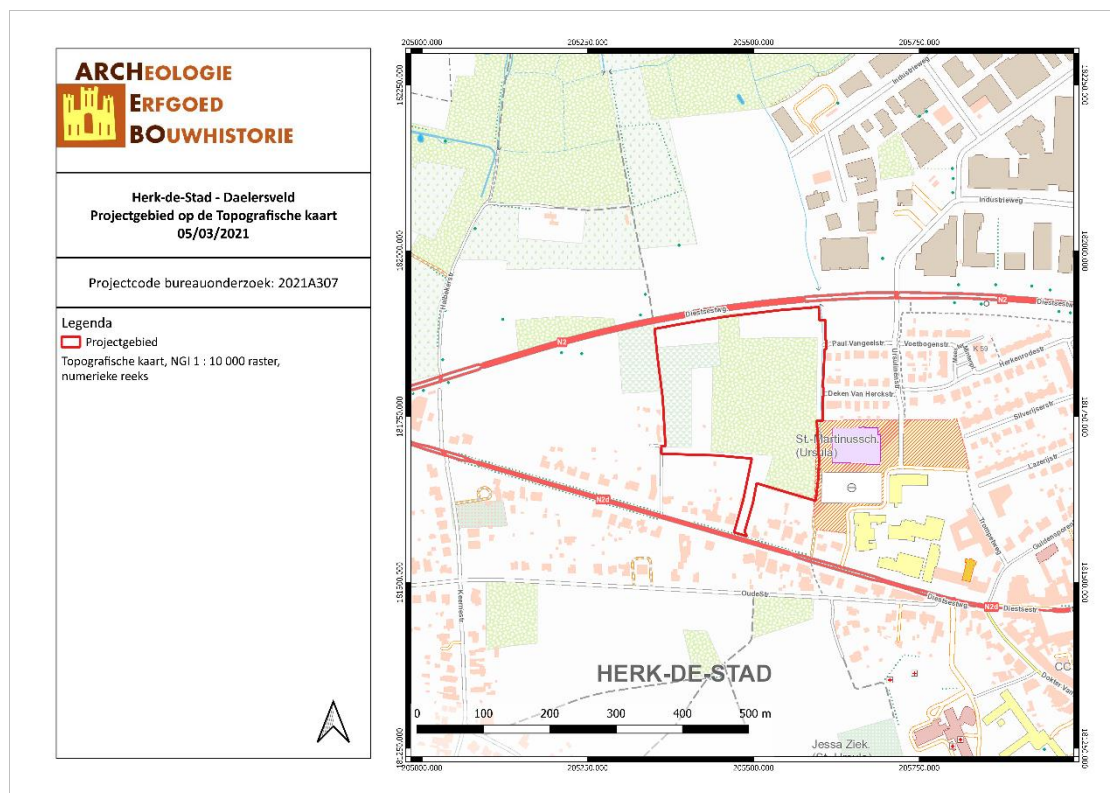
Het projectgebied ligt tussen de Diestsesteenweg en de Steenweg in Herk-de-Stad, een gemeente gelegen in de Belgische provincie Limburg. De gemeente bestaat uit vier deelgemeenten, namelijk Herk-de-Stad zelf, Berbroek, Donk en Schulte, en grenst aan de gemeenten Lummen, Hasselt, Nieuwerkerken, Geetbets en Halen. Kadastraal ligt het terrein in Herk-de-Stad, afdeling 1, sectie A, perceelnummers 191G, 188B, 188C, 185B, 185C, 153K, 169A, 184A, 191E, 189C, 187C, 186C, 186D, 186A, 183B, 183A, 182, 181, 180, 179, 178F, 174S2, 174V2, 178E (deel), 174K2 (deel), 252N8 (deel) & 268S (deel).

Het projectgebied ligt op een noord-gerichte helling aan de Herk-vallei. De Herk stroomt vanaf ca. 550m ten noorden van het projectgebied, de Houwersbeek vanaf ca. 400m ten oosten en 250m ten noorden van het terrein en de Oude Herk vanaf ca. 850m ten noordoosten van het projectgebied. Volgens het Digitaal Hoogtemodel ligt het projectgebied tussen ongeveer 24,4 en 28,3 meter boven de zeespiegel.

Gezien de topografische ligging op een noord-gerichte helling is er een verwachting op Steentijd. Bijkomstig ligt het projectgebied in een gradiëntzone van een natte vallei naar een droog plateau. Dergelijke plaatsen zijn ideaal voor tijdelijke steentijdkampementen.

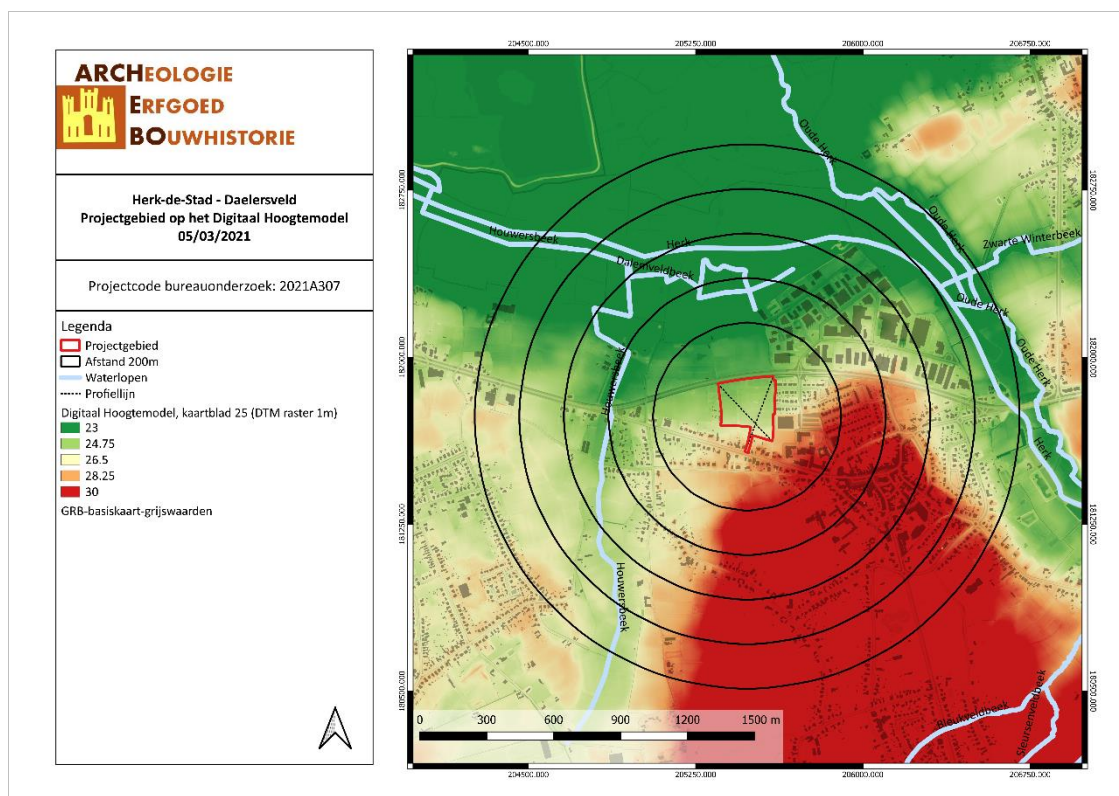

Figuur 13: Hoogteprofielen doorheen het plangebied (Geopunt, 2021)

HEDA/21/03/05/7 - Digitale aanmaak

Figuur 11: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2021)

HEDA/21/03/05/8 - Digitale aanmaak

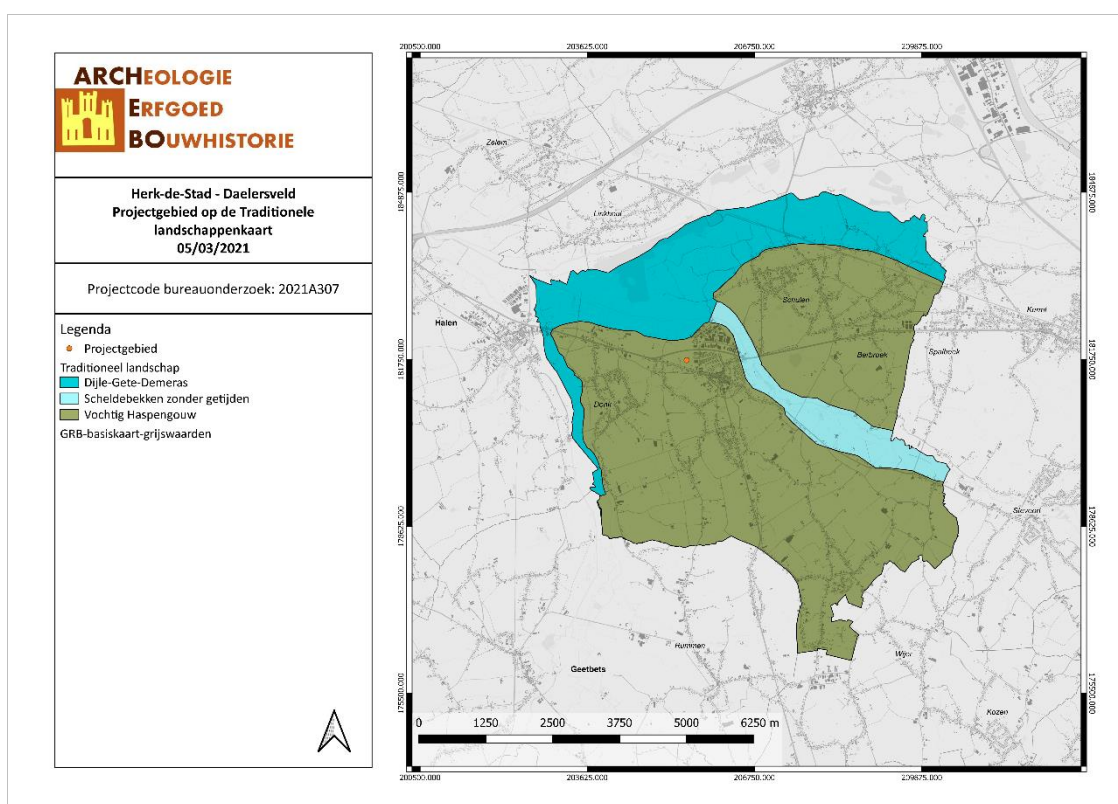
Figuur 12: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2021)

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als “Vochtig Haspengouw”. Hier rust de quartaire leemmantel, die in vergelijking met Droog-Haspengouw relatief dun is, op tertiaire sedimenten bestaande uit een afwisseling van Oligene zand- en kleilagen. Het reliëf wordt dan ook mede bepaald door bronwerking en differentiële erosie. Dit landschap wordt gekenmerkt door golvend heuvelland met heuvels tot een hoogte van 40m TAW versneden door asymmetrische valleien en soms brede vlakten en boomgaarden. Het geheel vertoont een microreliëf, veroorzaakt door de zacht ingesneden rivieren. De beekjes staan loodrecht op de rivieren. Kleine dorpen op hoogtesites evenals geïsoleerde grote hoeven zijn structuurbepalend in de open ruimte.¹

De gehele gemeente Herk-de-Stad wordt van noord naar zuid gekarteerd als Dijle-Gete-Demeras, Scheldebekken zonder getijden en vochtig Haspengouw.

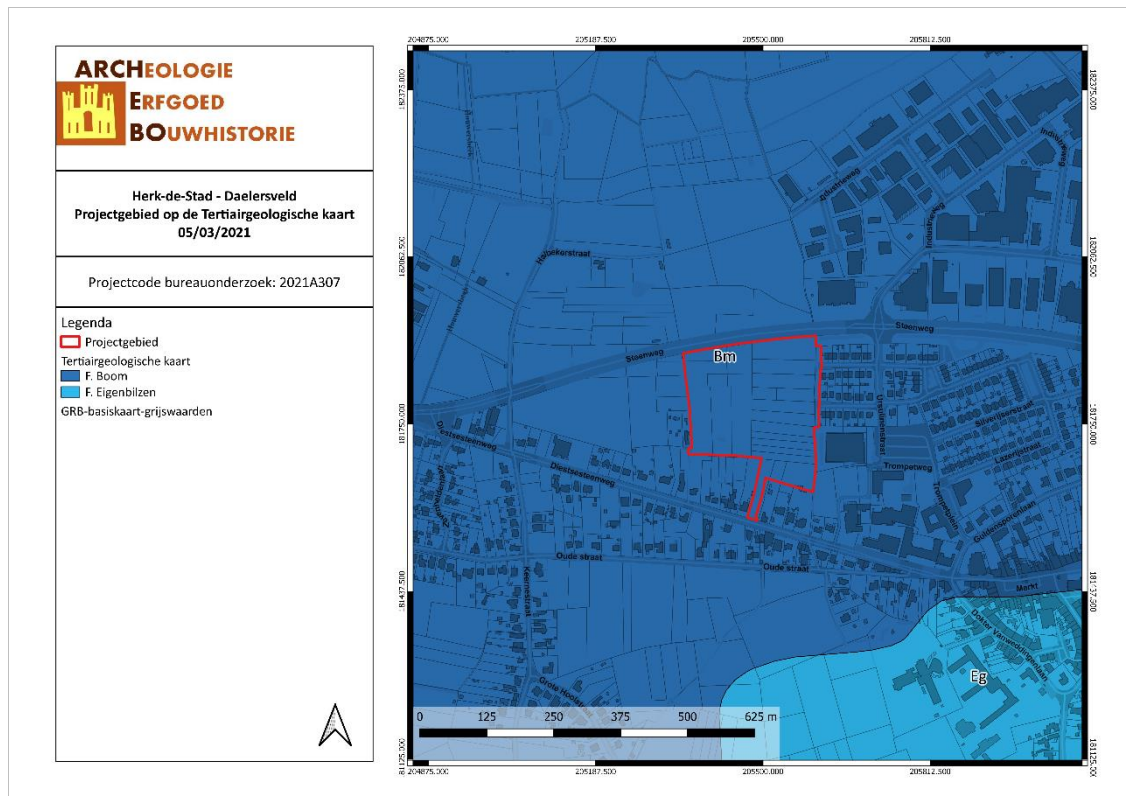
HEDA/21/03/05/9 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Herk-de-Stad aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2021)

¹ Jan Claesen e.a., 'Archeologienota Herk-de-Stad - Daelersveld', Archeologienota (Kortenaken: ARCHEBO bvba, juni 2019), 13.

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het projectgebied zich binnen de **Formatie van Boom**. Deze formatie bevat de Boom Klei die tijdens het Rupeliaan is afgezet en een sterk gelaagde afwisseling is van siltige klei en kleiig silt. De siltige lagen zijn vaak rijk in de mineralen glauconiet en pyriet. Vaak komen septaria (kalkknollen) voor. De formatie is te volgen van het Waasland tot in Limburg en komt ook in de diepe ondergrond van de Kempen voor.

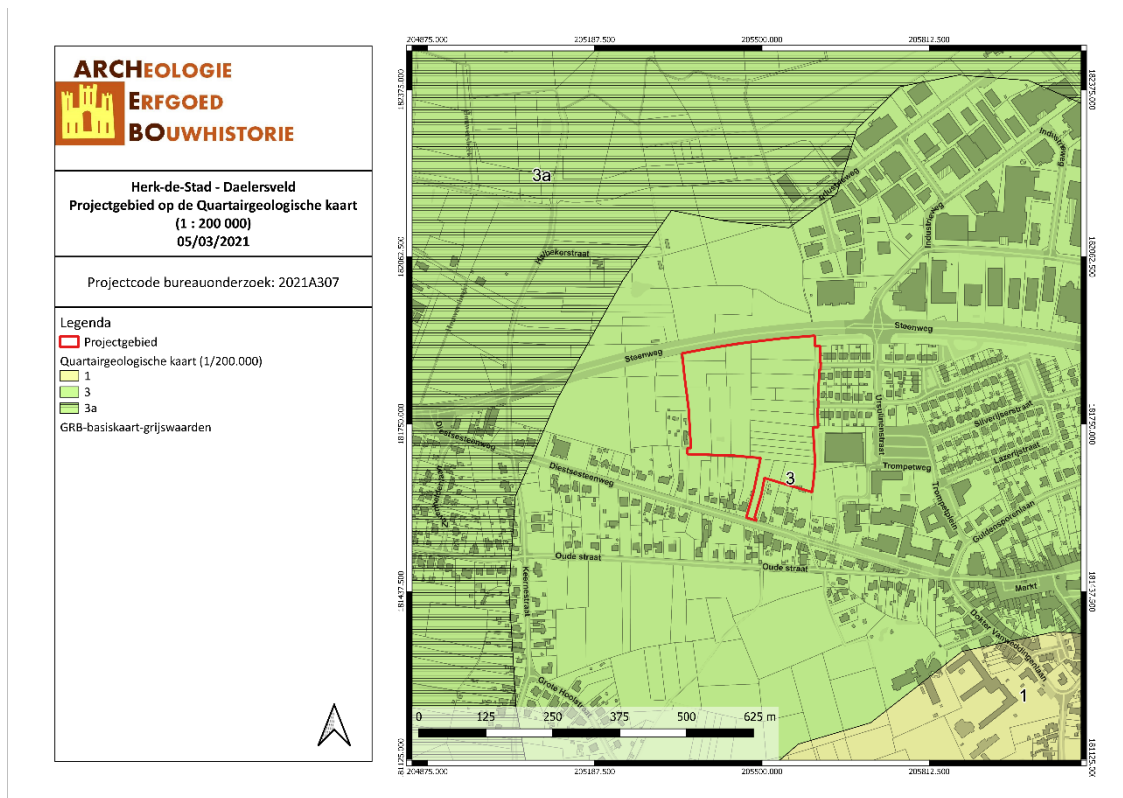

HEDA/21/03/05/10 - Digitale aanmaak

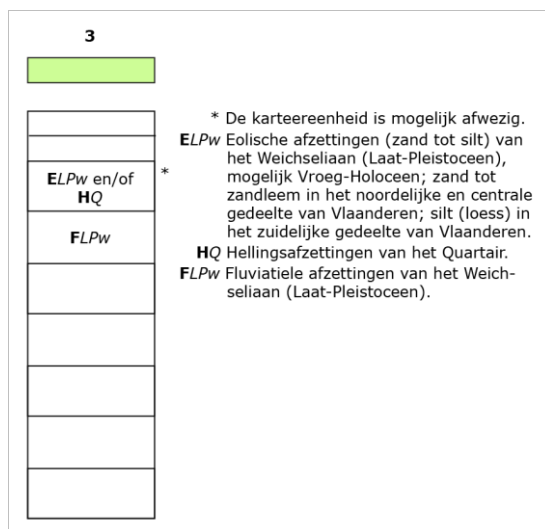
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2021)

3.1.2.3 Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het projectgebied zich volledig binnen **type 3**. Dit type omvat Fluviaatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Hierop werden eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of van mogelijk het Vroeg-Holoceen afgezet. De ondergrond bestaat uit zand of zandleem in het geval van het onderzoeksgebied.

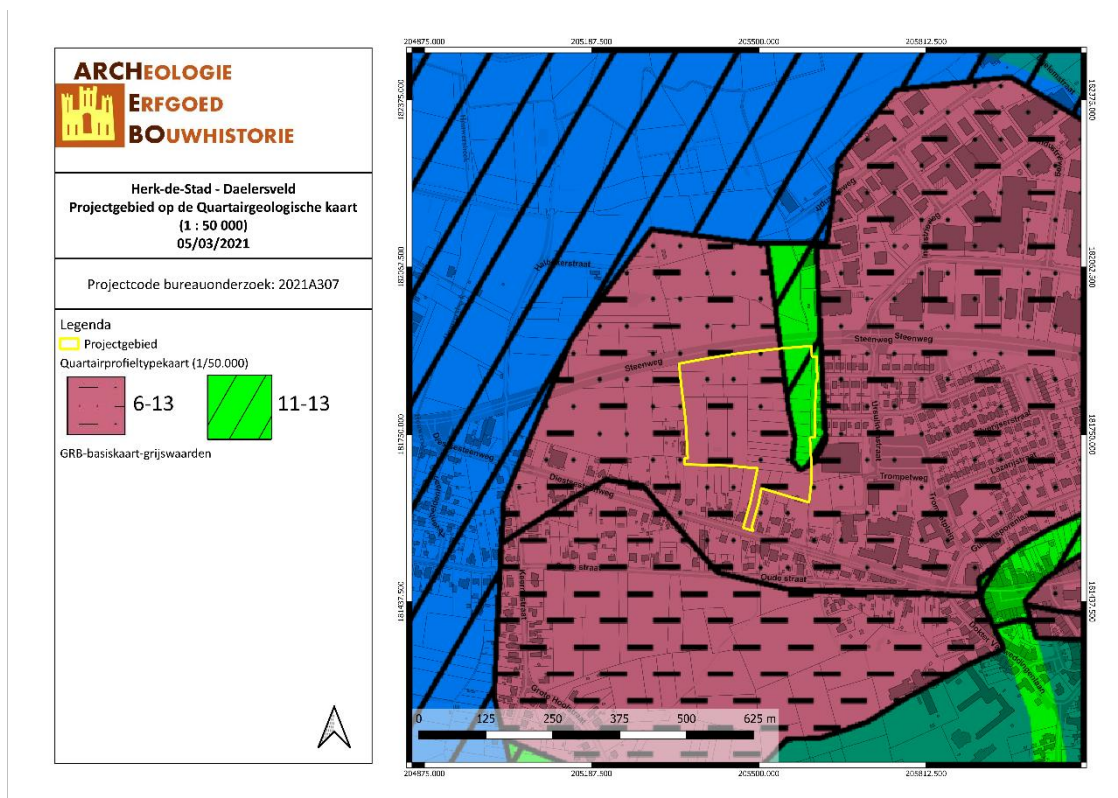

Figuur 15: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2021)

Figuur 16: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2021)

Volgens de quartairgeologische kaart (1/50.000) kent het projectgebied 6-13 en 11-13. **Type 6-13** bestaat uit een laag van bedekt alluvium (oude alluviale afzettingen gelegen onder het eolische dekpakket), die bedekt wordt door lemig zand, een afwisseling van dunne laagjes zand (Formatie van Wildert) en leem (Brabant Leem). **Type 11-13** bestaat uit een laag van bedekt alluvium (oude alluviale afzettingen gelegen onder het eolische dekpakket), die bedekt wordt door colluvium (herwerkt lokaal materiaal).²

HEDA/21/03/05/12 - Digitale aanmaak

Figuur 17: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2021)

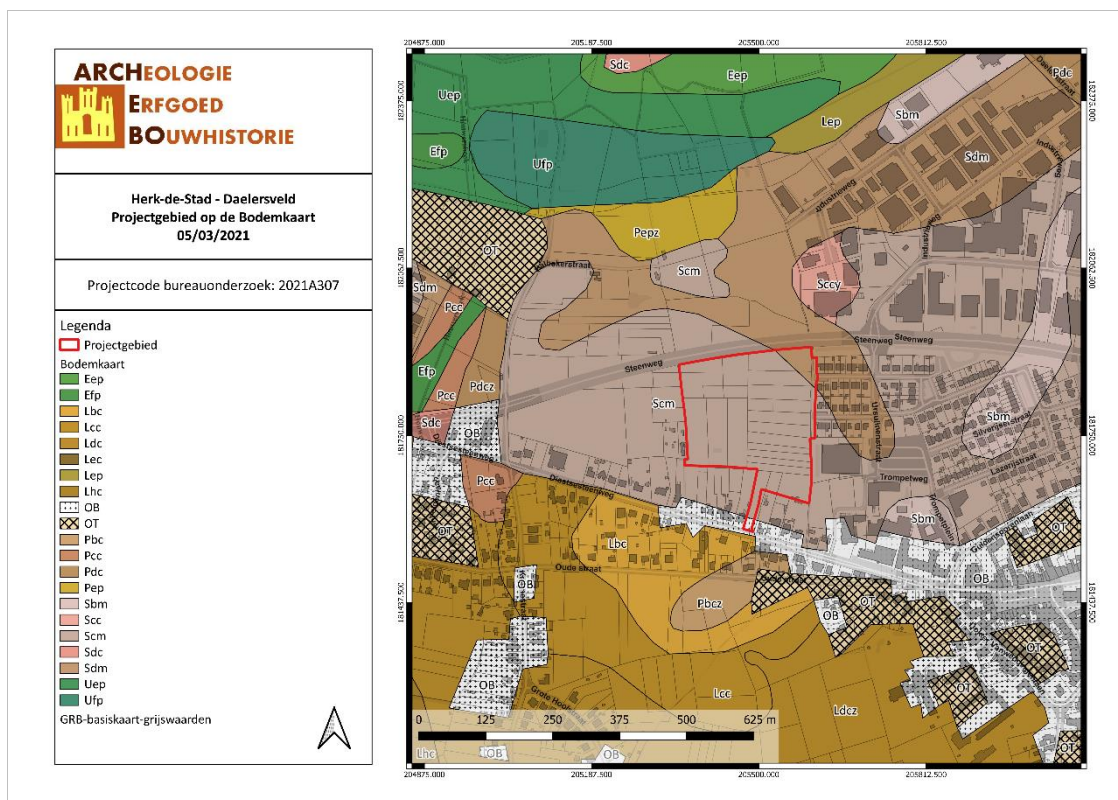
3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

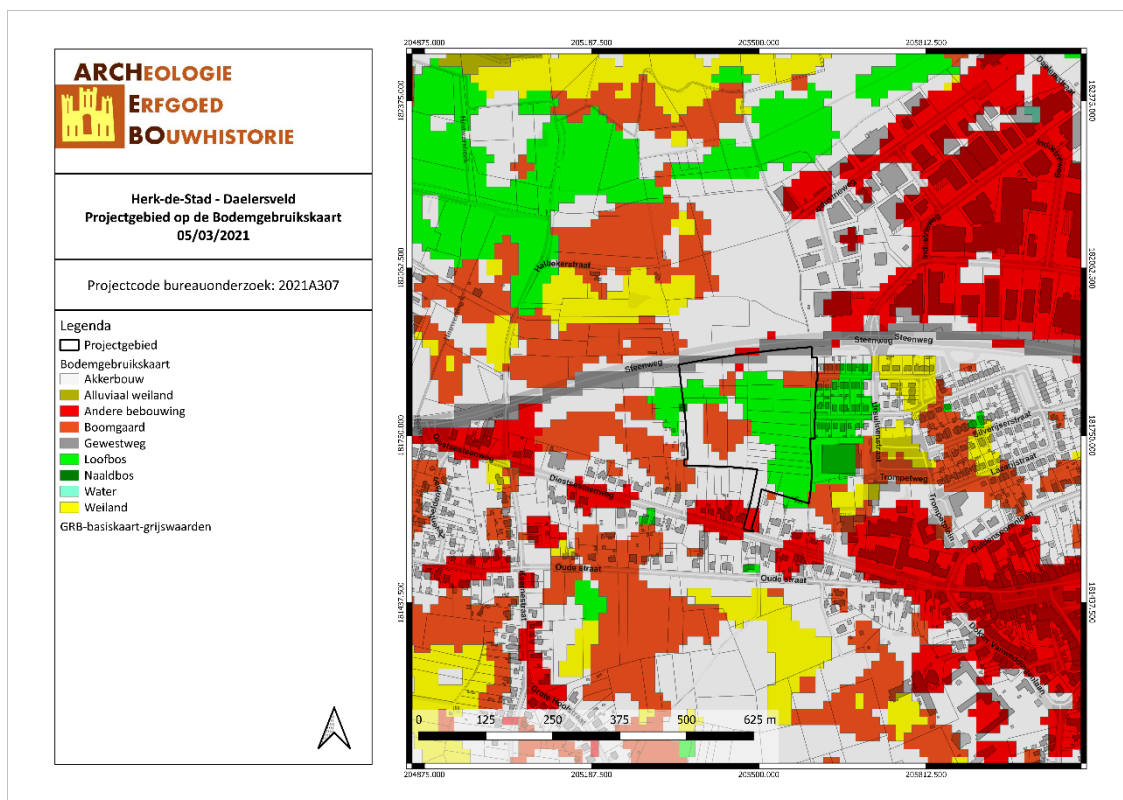
Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als Scm, Sdm en OB. Een **Scm**-bodem is een matig droge lemige zandgrond met diepe antropogene humus A horizont. De grijze pluggenbodem heeft een oppervlakkige humuslaag die ruim 60cm dik is. Daaronder komt veelal een bedolven podzol B voor. De roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm in de bedolven podzol. In het noordoosten van het projectgebied ligt een **Sdm**-bodem, dit is een matig natte lemige zandgrond met diepe antropogene humus A horizont. Onder het grijze of bruine plaggendek is reeds roest waar te nemen in het onderste deel van de antropogene, humusrijke A horizont. Het plaggendek rust meestal op een weinig ontwikkelde podzol. Onder de podzol B komt grijswit lemig zand voor. **OB** staat voor 'onder bebouwing'.³

Op de Potentiële bodemerosiekaart is over het projectgebied geen informatie beschikbaar. Volgens de bodemgebruikskaart ligt het projectgebied binnen loofbos, boomgaard, gewestweg, akkerbouw en andere bebouwing.

² E. Frederickx en S. Gouwy, *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart - Kaartblad 25 Hasselt*, Quartairgeologische Kaart (Brussel: Vlaamse Overheid Dienst Natuurlijke Rijkdommen, 1996).

³ E. Van Ranst en C. Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde - Universiteit Gent, 2000), 99, 143 en 147.

HEDA/21/03/05/15 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2021)

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

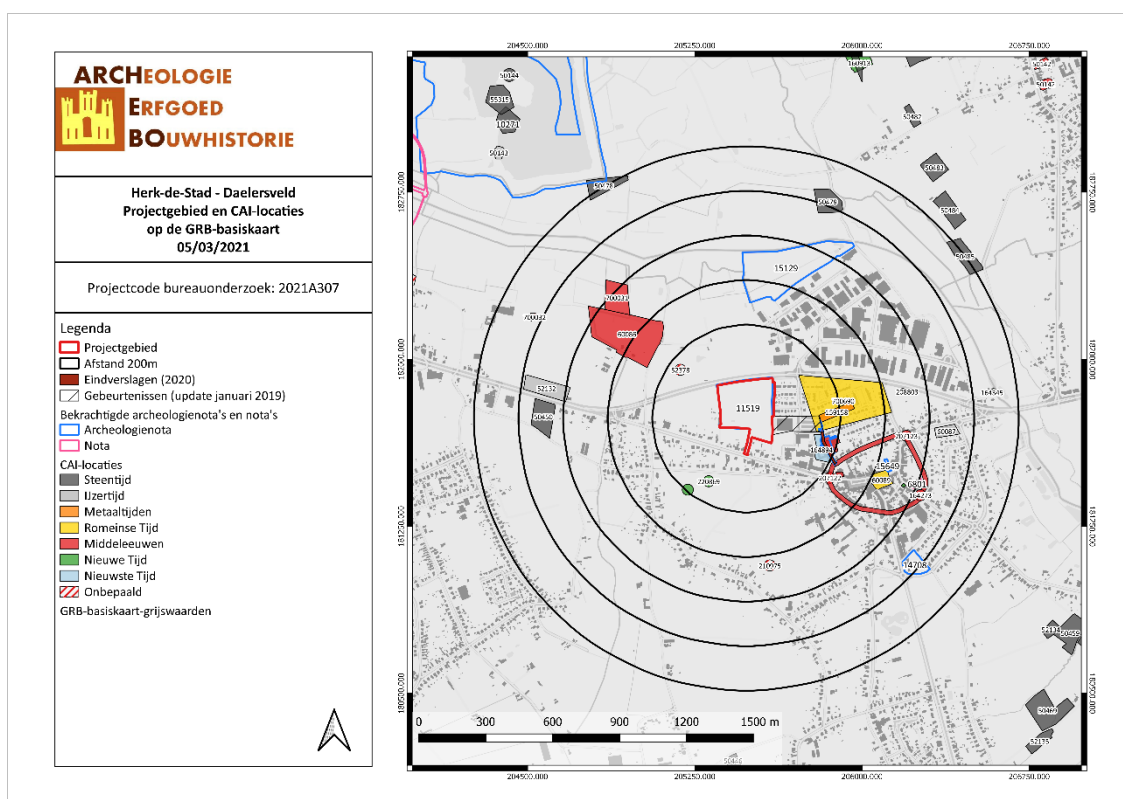
3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten in de directe en ruime omgeving.

- **CAI 700690:** een scherp terra sigillata en ook enkele andere scherven uit de Romeinse Tijd; het oppervlak lag bezaaid met Middeleeuwse en 18de-eeuwse scherven
- **CAI 50102:** een waterput uit de Late Middeleeuwen. Op ca. 3,5m onder het maaiveld tekende deze waterput zich af. Ze bestond uit een vrij grote trechter (ca. 2,8m) waarin een eikenhouten vat neergelaten was. De ton was samengesteld uit 18 duigen. Er werden ook twee bakstenen waterputten uit de Late Middeleeuwen aangetroffen. De vondsten werden tijdens een opgraving gevonden.
- **CAI 50478:** lithisch materiaal uit het Mesolithicum (7 klingen en klingfragmenten (6 silex - 1 Wommersom), 2 debris (silex), 16 afslagen (14 silex - 1 Wommersom - 1 glimmerzandsteen), 2 kernen met 2 kruisende vlakken (Wommersom), 2 schrabbers op afslag (silex), 1 combinatiewerktuig (schrabber + steker op afknotting in Wommersom), 1 tweeslaghoeksteker (Wommersom), 2 geretoucheerde stukken (silex), 1 afslag van een gepolijste bijl (silex), 1 kernrandkling (Wommersom)), enkele 100-en scherven uit de IJzertijd (60-tal tamelijk ruwe scherven (dikwijls besmeten), die vooral oranjebruin, beige en okerkleurig zijn aan de buitenzijde. De binnenzijde varieert van zwartgrijs tot een bruine tint. De magering is soms fijn tot zeer grof: zowel schervengruis, plantenresten als kwartskorreltjes werden gebruikt. Tevens zijn er scherven met silexfragmentjes), scherven uit de Middeleeuwen en 6 scherven (enkele rode scherven, 1 bleke en 2 steengoed) uit de Nieuwe Tijd, aangetroffen tijdens een veldprospectie
- **CAI 50479:** 12 debris (9 silex - 3 Wommersom), 23 afslagen (15 Wommersom - 8 silex), 10 klingen en microklingen (8 Wommersom - 2 silex), 1 kern met kruisende slagvlakken (silex), 2 kernen met 1 slagvlak (1 silex - 1 Wommersom), 1 kern met 2 snijdende slagvlakken (Wommersom), 1 tweeslagmiddensteker (Wommersom), 1 kling met geretoucheerde boord (silex), 1 afslagschrabber en 2 geretoucheerde stukken (Wommersom) uit het Mesolithicum, een 11-tal scherfjes uit de IJzertijd (allemaal ruwer aardewerk; buitenzijde meestal oranjebruin tot beige, binnenzijde zwart, grijs of donkerbruin; magering is steeds grof, enkele met grove plantenmengeling), 1 fragment van een geribde oor van een amfoor en een wandfragment van bleek aardewerk uit de Romeinse Tijd, 2 randfragmenten Andennenaar en 8 andere scherven uit de Volle Middeleeuwen en 112 scherven uit de Nieuwe Tijd (vooral donkerbruin geglaazuurd aardewerk met rode of witte kern; daarnaast beetje geel geglaazuurd, enkele rode - oranje scherven en een beetje steengoed (grijs)), aangetroffen tijdens een veldprospectie
- **CAI 50485:** 5 afslagen (4 silex - 1 Wommersom) en 1 verbrand mediaal fragment (silex) uit de Steentijd, 3 scherven uit de Late Middeleeuwen en 23 kleinere scherven (beetje steengoed en geglaazuurd aardewerk) uit de Nieuwe Tijd, aangetroffen tijdens een veldprospectie
- **CAI 60086:** een site met grote vierkante omgrachting met binnenin nog eens een gracht uit de Late Middeleeuwen, waarschijnlijk het neerhof van CAI 700031
- **CAI 50450:** 1 silexafslag en 1 fragment van een kling in silex met een gedeeltelijk geretoucheerde boord uit de Steentijd, 1 scherp aardewerk uit de Middeleeuwen en 32 scherven uit de Nieuwe Tijd (enkele geglaazuurde stukken (geel, groen, roodbruin), meerdere scherven grijze steengoed met blauwe versiering, enkele porseleinscherven, 1 handvat (grijze kern, zwarte glazuur)), aangetroffen tijdens een veldprospectie
- **CAI 52132:** 1 tamelijk dikke scherp uit de IJzertijd waarvan de buitenzijde oranjebruin gekleurd is, de kern zwart en de binnenzijde oranjebruin, de wand is ruw, fijne magering (o.a. plantenrestjes, fijne kwartskorrels en chamotte) en 31 scherven uit de Nieuwe Tijd (naast bleek

- geglazuurd aardewerk, een beetje rood en enkele steengoedfragmenten (grijs en bruin)), aangetroffen tijdens een veldprospectie
- **CAI 700032:** een grafheuvel uit de Vroege Middeleeuwen en een waterput (datering ongekend), gevonden tijdens een opgraving
 - **CAI 52378:** loden ampule met op de voorzijde een naar rechts klauwende leeuw in een driehoekig schild, afmetingen: 37mm x 31mm en dikte 11mm, achterkant is volledig vlak en de voorkant bolvormig. De ampule kon niet gedateerd worden. Ze werd gevonden tijdens een veldprospectie
 - **CAI 60087:** een kuil met aardewerk uit de IJzertijd; 1 gebouwplattegrond (3-beukig, scheepvormig huis), paalkuilen, kuilen en 4 grachten uit de Volle Middeleeuwen en kuilen, grachten en een waterput (nederzetting) uit de Late Middeleeuwen, gevonden tijdens een opgraving
 - **CAI 159158:** een 9-tal kuilen die mogelijk dateren uit de Metaaltijden, aangetroffen tijdens ene mechanische prospectie
 - **CAI 161751:** een waterput uit de 16de eeuw, opgebouwd uit eiken planken. In de waterput werd organisch materiaal aangetroffen. Op de bodem van de waterput werd geen hout aangetroffen. De schacht, opgevuld met grijsgroen lemig zand bevatte een aantal scherven Middeleeuws aardewerk. De aanlegkuil, die ongeveer 1,5m in doormeter was, was gevuld met iets lichtere grijsgroen lemig zand waarin geen vondsten werden aangetroffen. Het materiaal uit de vulling van de waterput bestond voornamelijk uit aardewerk. In totaal werden er 17 scherven ingezameld en 2 fragmenten baksteen. Naast acht wandscherven, één randfragment van een teil en één oorfragment van een grape werden een zestal scherven van een bijna volledig kannetje in rood aardewerk, daterend uit de 15de-16de eeuw, ingezameld. Eén bodemfragment van een kan in steengoed uit Raeren versierd in friezen dateert uit de 16de-17de eeuw. Bij de waardering van het macrobotanisch materiaal van het monster uit de waterput werd vastgesteld dat zowel verkoolde als onverkoolde zaden aanwezig zijn, en dat die afkomstig zijn van zowel gebruiksplanten als onkruiden. Er kan worden aangenomen dat in deze put zowel afval als resten van de begroeiing onmiddellijk rond de put in terecht gekomen zijn. Bij het afval kan worden gerekend: verkoold graan, druif, biet, vlas en enkele akkeronkruiden (beklierde duizendknoop en knopherik). Bij de resten van de begroeiing uit de omgeving van de put vinden we naast grote brandnetel en misschien ook de knoppen van waarschijnlijk wilg en eik terug. Er zijn opvallend veel zaden van stinkende gouwe in aanwezig. Deze kunnen afkomstig zijn van planten uit de buurt van de put doch stinkende gouwe werd ook als medicinale plant gebruikt.
 - **CAI 700031:** een motte en laathof uit de Volle Middeleeuwen en aardewerk uit de Late Middeleeuwen, dat werd gevonden bij veldonderzoek ter plaatse
 - **CAI 60089:** een fragment van een dakpan uit de Romeinse Tijd, de Sint-Martinus parochiekerk met kerkhof die teruggaat tot de Volle Middeleeuwen en scherven aardewerk uit de Nieuwe Tijd
 - **CAI 164345:** de watermolen van Herk uit de 18de eeuw, locatie aangetoond o.b.v. een kaartstudie
 - **CAI 164894:** afvalcontexten uit de 19de eeuw. Deze kunnen gerelateerd worden aan het nabijgelegen Ursulinnenklooster. De vondsten zijn aangetroffen tijdens een mechanische prospectie
 - **CAI 207121:** de stadswal uit de Late Middeleeuwen, de locatie is aangetoond d.m.v. een kaartstudie
 - **CAI 207122:** een stadspoort uit de Late Middeleeuwen, de locatie is aangetoond d.m.v. een kaartstudie
 - **CAI 207123:** een stadspoort uit de Late Middeleeuwen, de locatie is aangetoond d.m.v. een kaartstudie

- **CAI 164273:** een stadspoort uit de Late Middeleeuwen, de locatie is aangetoond d.m.v. een kaartstudie, maar er zijn ook bakstenen muurfragment onder de funderingen van een bestaand huis gevonden tijdens een controle van werken. Onder dit fragment werd een houten paal teruggevonden
- **CAI 208803:** 2 kuilen en 6 paalkuilen uit de Romeinse Tijd en 6 paalkuilen (duidelijk afgeleid) uit de Nieuwe Tijd, gevonden tijdens een mechanische prospectie
- **CAI 210975:** een zilveren hanger (vogel)?, die niet gedateerd kon worden. De hanger heeft twee gaatjes, een klein en een groot. Het kleine zou een scharnierpunt geweest zijn en dan is het een dekseltje en geen hangertje. De vondst werd dankzij metaaldetectie gevonden
- **CAI 218010:** een kleine gesmeden koperen klinknagel uit de Nieuwe Tijd, drie munten in slechte staat (eentje met zekerheid gedateerd in de 18de eeuw, de twee anderen zijn nog in slechtere toestand, maar vermoedelijk uit dezelfde periode) en bijvondsten, waaronder munten van het koninkrijk Nederland uit de 20ste eeuw waarvan een zilveren 10 cent van 1939. De vondsten zijn aangetroffen tijdens een metaaldetectie
- **CAI 218346:** kuilen, paalkuilen en greppels uit de Late Middeleeuwen die wijzen op de aanwezigheid van een erf of kleine nederzetting, aangetroffen tijdens een mechanische prospectie
- **CAI 220869:** een Plaquette, Johan Theodoor van Beieren, 1751, Luik, zilver, gevonden dankzij metaaldetectie
- **CAI 221416:** een erf uit de Late Middeleeuwen met in de noordwesthoek vermoedelijk een gebouw en een erfgracht en 17 kuilen, 21 kleine paalkuilen en de opvulling van een depressie uit de Nieuwe Tijd. De sporen zijn gevonden tijdens een opgraving

HEDA/21/03/05/16 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2021)

3.2.2 Bekrachtigde archeologienota's en nota's

In juni 2019 heeft ARCHEBO bvba reeds een archeologienota geschreven voor het huidige projectgebied ter hoogte van het Daelersveld aan de Diestsesteenweg in Herk-de-Stad (ID 11519). Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat het terrein een lage bewoningsdensiteit heeft gekend sinds de 18de eeuw. Door de topografische ligging op een gradiëntzone van een natte vallei naar een droog plateau is er een hoge verwachting naar Steentijd. De verwachting naar sporensites is eveneens hoog. Deze verwachting wordt verhoogd door de aanwezigheid van een plaggenbodem, die als beschermende laag kan gewerkt hebben, en door de archeologische sporen en vondsten die in de nabije omgeving aangetroffen zijn. Om die redenen wordt een vervolgonderzoek in de vorm van een landschappelijk booronderzoek opgelegd. O.b.v. de resultaten van dit onderzoek kan het vervolgtraject bepaald worden (archeologische boringen en/of proefsleuven, of niets).⁴

In juli 2017 heeft ARON bvba een archeologienota geschreven n.a.v. de bouw van een buitenschoolse kinderopvang (ID 5485). De archeologienota bestaat uit de resultaten van een bureauonderzoek en van een proefsleuvenonderzoek. Het proefsleuvenonderzoek leverde 26 sporen op (5 greppels, 12 kuilen, 6 paalkuilen en 3 sporen van natuurlijke oorsprong). Een klein deel van de sporen in Postmiddeleeuws, het merendeel van de sporen heeft een hogere ouderdom. Een vervolgonderzoek wordt dan ook nodig geacht. Het zal bestaan uit een opgraving en een werfbegeleiding.⁵ De werfbegeleiding werd uitgevoerd op 18 oktober 2018 (ID 782). Er werd een ouder tracé onder de bestaande Trompetweg en een recentere greppel aangetroffen. Het tracé is aan het begin van de 20ste eeuw opgevuld en in de vulling werd een wandfragment van een kruik in steengoed aangetroffen. Andere sporen of indicaties van andere activiteiten werden niet gevonden.⁶

In 2020 werd een archeologienota opgesteld voor een projectgebied aan de Hasseltsestraat 2, 4 en 6 in Herk-de-stad (ID 15649). Na het bureauonderzoek kon een archeologische verwachting voor het terrein opgesteld worden. Voor archeologische waarden uit de Steentijd is de verwachting laag, aangezien het terrein niet in een gradiëntzone ligt en verder verwijderd is van natuurlijke waterlopen. Aangezien het projectgebied binnen de historische stadskern van Herk-de-Stad ligt, is er wel een hoge verwachting voor het aantreffen van sporen en/of vondsten vanaf de Volle Middeleeuwen. Daarom wordt een vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven geadviseerd.⁷

N.a.v. de bouw van een meergezinswoning aan de Ridderstraat 20 in Herk-de-Stad (ID 6801) werd een archeologienota opgesteld. Uit het bureauonderzoek is gebleken dat er een lage verwachting is voor vuursteenvindplaatsen (kampementen) van jager-verzamelaars. Voor resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd is er een hoge archeologische verwachting, net zoals voor bewoningssporen (nederzettingen) van landbouwende gemeenschappen vanaf de late 18de eeuw. Er wordt dan ook een vervolgonderzoek geadviseerd in de vorm van proefsleuven en -putten.⁸ Het vervolgonderzoek werd uitgevoerd in 2019 (nota ID 9881). Er werden 2 proefputten en 2 proefsleuven aangelegd. Tot 70cm onder het maaiveld bevonden zich geen archeologisch relevante sporen en/of lagen. Het kan niet uitgesloten worden dat er zich dieper dan 70cm onder het maaiveld wel archeologisch waardevolle en behoudenswaardige resten bevinden. Aangezien de toekomstige werken de bodem tot op max. 70cm -

⁴ Claesen e.a., 'Archeologienota Herk-de-Stad - Daelersveld'.

⁵ Maxim Hoebreckx, Willem Vanaenrode, en Petra Driesen, 'Archeologienota Herk-de-Stad, Lazerijstraat-Trompetweg. Bouw van een buitenschoolse kinderopvang', Archeologienota (Tongeren: ARON bvba, juli 2017).

⁶ Maxim Hoebreckx en Petra Driesen, 'Eindverslag Herk-De-Stad, Trompetweg Werfbegeleiding bij de aanleg van riolering en wegenis', Eindverslag (Tongeren: ARON bvba, februari 2020).

⁷ Willem De Cuyper en Vanessa Vander Ginst, 'Archeologienota: Het project aan de Hasseltsestraat 2, 4 en 6', Archeologienota (Tienen: Studiebureau Archeologie bvba, 2020).

⁸ Glenn De Nutte, Tom Deville, en Sara Houbrechts, 'Ridderstraat 20 te Herk-de-Stad (gem. Herk-de-Stad)', Archeologienota (Hasselt: Condor Archaeological Research bvba, februari 2018).

MV zullen verstoren, kunnen archeologische waarden bijgevolg *in situ* bewaard blijven. Verder onderzoek wordt dan ook niet nodig geacht.⁹

ARON bvba heeft een archeologienota opgesteld n.a.v. de nieuwbouw van drie bouwblokken met bijhorende omgevingswerken aan de De Pierpontstraat in Herk-de-Stad (ID 7704).¹⁰ Aangezien de toekomstplannen gewijzigd zijn, was een nieuwe archeologienota (ID 14708) vereist. Door de gunstige ligging van het terrein op droge gronden in de nabijheid van water, is er een matige verwachting voor het aantreffen van Steentijd artefactensites. Daarnaast is er ook een matige trefkans voor sporen vanaf de Metaaltijden tot en met de Volle Middeleeuwen. Vanaf de Late Middeleeuwen wordt het terrein gecultiveerd, waardoor er een lage trefkans is voor sporen vanaf deze periode. O.b.v. de archeologische verwachting wordt een vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk geacht.¹¹

N.a.v. de aanleg van amfibieënpoeien ter hoogte van de Schulensbroek in Herk-de-Stad heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota (ID 14280) opgesteld. De kans op het aantreffen van Steentijdvondsten wordt hoog ingeschat, voor sporen uit de Metaaltijden, de Romeinse Tijd en de Middeleeuwen wordt de kans dan weer laag ingeschat. Een vervolgonderzoek is nodig en zal in de eerste plaats bestaan uit een landschappelijk bodemonderzoek. Afhankelijk van de resultaten kunnen archeologische boringen ook nodig zijn.¹² Op 14 mei 2020 werden 7 landschappelijke boringen geplaatst (nota ID 15129). De natuurlijke bodem is zeer goed bewaard, maar het terrein wordt niet als archeologische interessant beschouwd, waardoor verder onderzoek na het landschappelijk bodemonderzoek niet nodig wordt geacht.¹³

3.2.3 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel gericht naar de verschillende erfgoedobjecten gezocht worden. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn.¹⁴ Het projectgebied ligt binnen de contouren van het onroerend erfgoed richtplan 'Haspengouw en Voeren – Hoogstamboomgaarden' (ID 882).¹⁵ Binnen het projectgebied bevinden zich geen vastgestelde en/of beschermde erfgoedobjecten.

⁹ Glenn De Nutte e.a., 'Ridderstraat 20 te Herk-de-Stad (gem. Herk-de-Stad)', Archeologienota (Hasselt: Condor Archaeological Research bvba, januari 2019).

¹⁰ Inge Van de Staey, Thomas Himpe, en Petra Driesen, 'Archeologienota Herk-de-Stad, De Pierpontstraat Nieuwbouw van een handelsruimte, appartementen met bijhorende omgevingswerken', Archeologienota (Tongeren: ARON bvba, 2018).

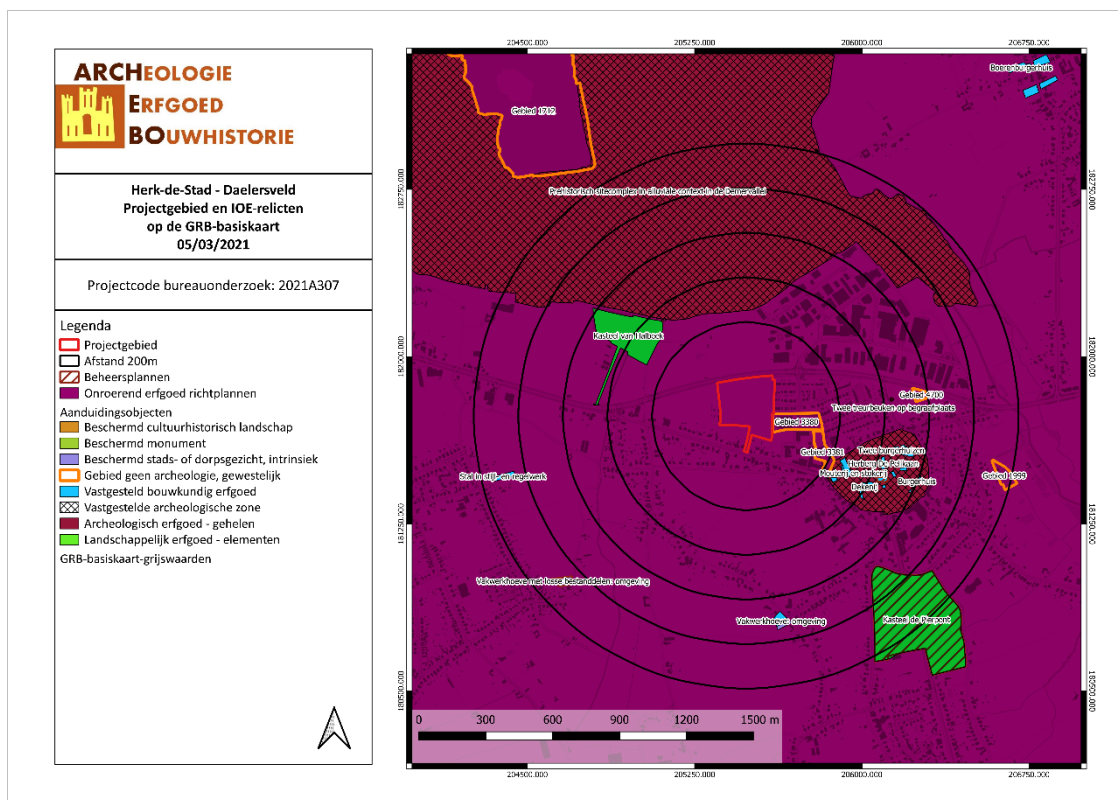
¹¹ Inge Van de Staey en Petra Driesen, 'Archeologienota Herk-de-Stad, De Pierpontstraat Nieuwbouw van een drie bouwblokken met bijhorende omgevingswerken', Archeologienota (Tongeren: ARON bvba, 2020).

¹² Emmy Van Laere, 'Archeologienota Herk-de-Stad, Schulensbroek', Archeologienota (Gent: BAAC Vlaanderen bvba, februari 2020).

¹³ Emmy Van Laere en Piotr Pawelczak, 'Nota Herk-de-Stad, Daelemstraat', Archeologienota (Gent: BAAC Vlaanderen bvba, juni 2020).

¹⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 17 januari 2018, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

¹⁵ 'Haspengouw en Voeren - Hoogstamboomgaarden | Plannen | Onroerend Erfgoed', geraadpleegd 18 november 2020, <https://plannen.onroerenderfgoed.be/plannen/882>.

HEDA/21/03/05/17 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2021)

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

Herk-de-Stad werd voor het eerst vermeld in 1107 als “Villa Harke”, in 1109 als “Hercke”. De stad is vernoemd naar de rivier de Herk van het Keltische “arica” wat kleine rivier betekent. De stad ontstond aan het kruispunt van wegen waaronder de handelsweg Brugge-Keulen en de oude weg Tongeren-Stevoort-Tessenderlo, bij de grens van het graafschap Loon met het hertogdom Brabant. Door haar ligging speelde ze in de 13de eeuw al een belangrijke rol. De stad werd een van de Goede Steden van het graafschap Loon en kreeg in 1386 de stadsrechten van de prins-bisschop van Luik. In 1389 werd de stadsomwalling al vermeld waarvan het eivormig patroon volledig bewaard bleef in de nieuwe lanen. De binnenstad werd herhaaldelijk door zware branden geteisterd in 1669, 1679 en tenslotte in 1781. Waardoor de meeste bebouwing dateert uit de 18de eeuw. Het stratenpatroon bleef echter wel grotendeels behouden. Een archeologisch onderzoek eind 20ste eeuw aan de buitenzijde van de noordoostelijke stadswal gaf het beeld van een kleine stad met een 12de-eeuwse bewoning van het landelijke type met o.a. scheepvormige boerderijen en omgeven door erfgrachten. De stadsgezichten, gepubliceerd door Remacle Le Loup (1730) en de kaart van Graaf de Ferraris (1771-1778) tonen ook voor het 18de-eeuwse Herk-de-Stad een vrij open bewoning met boerderijen en akkers binnen de wallen.¹⁶

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

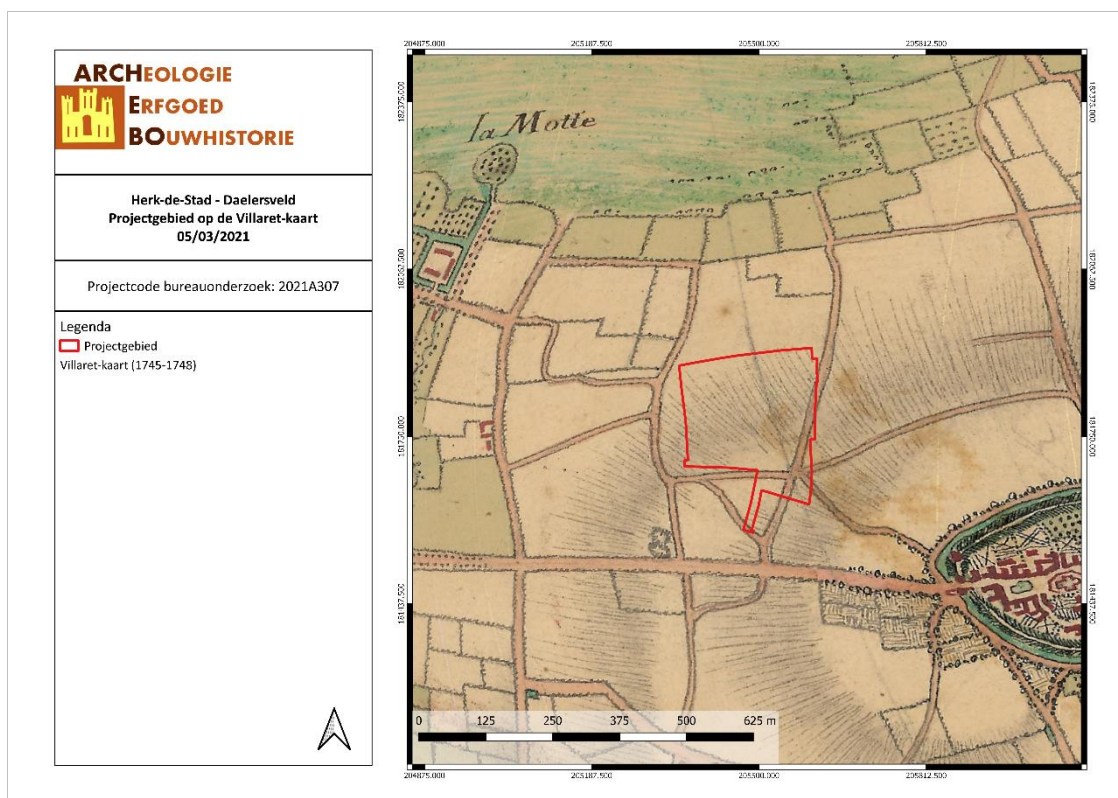
Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

¹⁶ Claesen e.a., ‘Archeologienota Herk-de-Stad - Daelersveld’, 21.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

Vooreerst worden enkele pre-19de -eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. De Villaretkaart is de eerste topografische kaart van een groot deel van de Zuidelijke Nederlanden. Ze werd gemaakt tussen 1745 en 1748 in opdracht van Lodewijk XV van Frankrijk en werd genoemd naar een van de makers, Jean Villaret (1703-1784). De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn.¹⁷

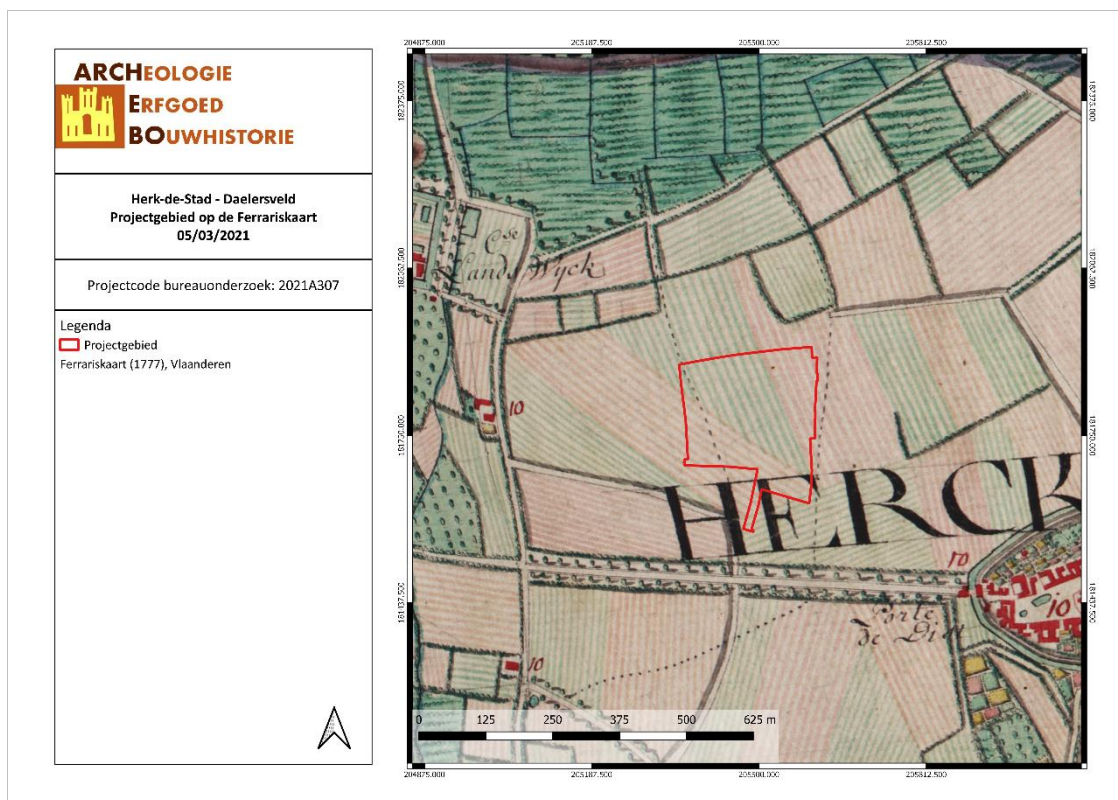
De **Villaretkaart** (ca. 1745-48) toont het projectgebied ten oosten van Herk-de-Stad te noorden van de baan naar Diest. Er lopen enkele wegenissen over het zuidelijk deel en oosten van het projectgebied. Op de **Ferrariskaart** valt af te leiden dat het projectgebied rond 1777 bestond uit akkerland.

HEDA/21/03/05/18 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2021)

¹⁷ 'Villaretkaart', in *Wikipedia*, 6 februari 2020, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Villaretkaart&oldid=55613913>; 'Ferrariskaarten', in *Wikipedia*, 26 december 2019, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Ferrariskaarten&oldid=55318413>.

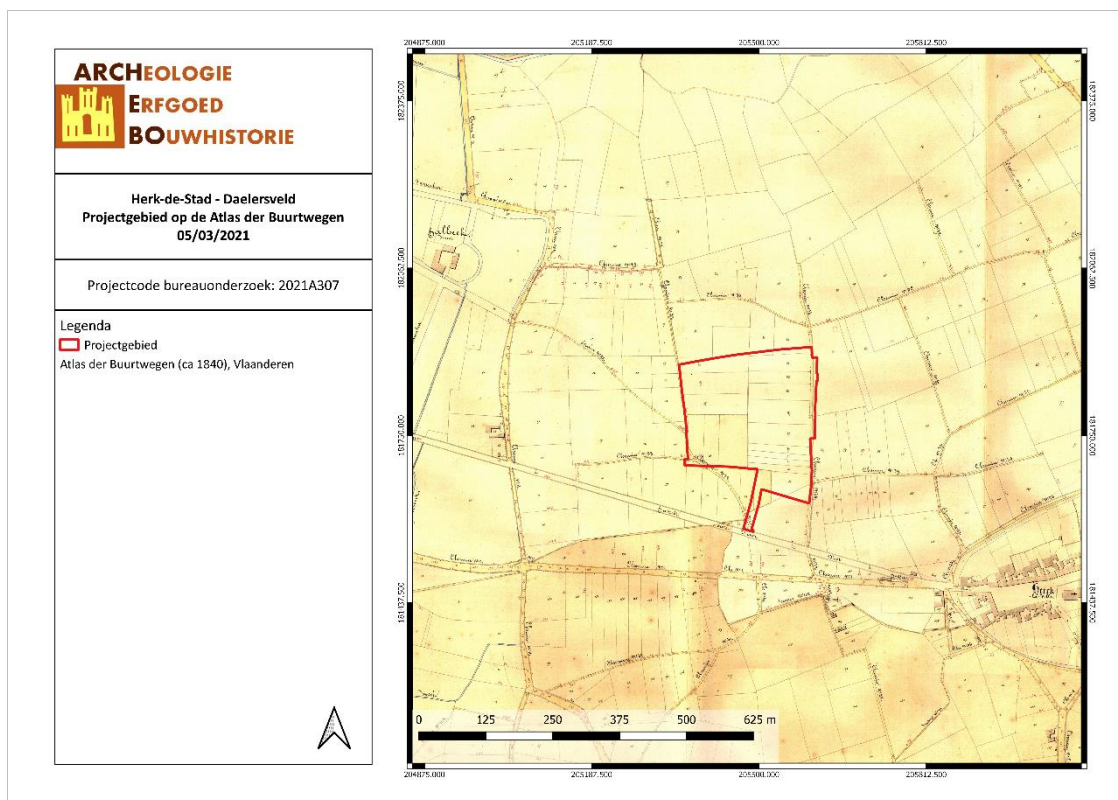
HEDA/21/03/05/19 - Digitale aanmaak

Figuur 24: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2021)

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.¹⁸ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

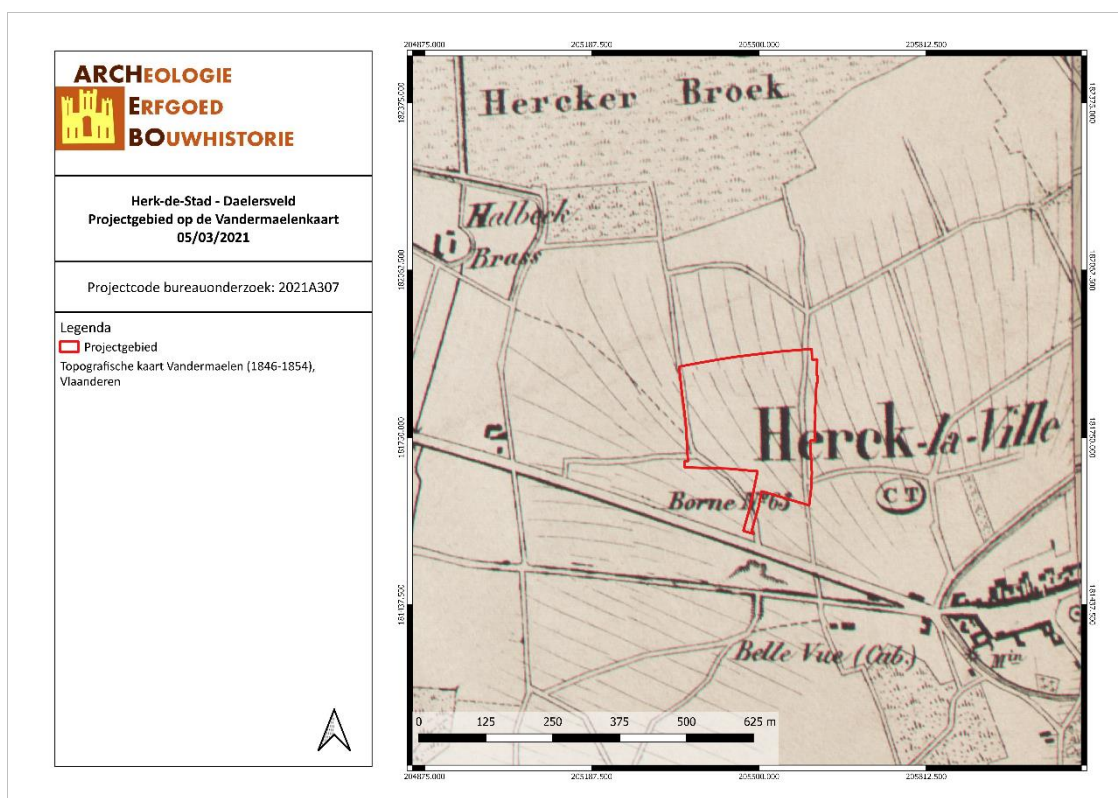
Op 19de-eeuwse cartografische bronnen is het terrein onbebouwd weergegeven. De **Atlas der Buurtwegen** toont dat het onderzoeksgebied omzoomd wordt door *Chemin nr. 32* en *nr. 34*. *Chemin 32* loopt zelfs over het zuidwestelijk deel van het onderzoeksgebied. Intussen is er ten zuiden van het projectgebied ook een nieuwe staatsbaan richting Diest aangelegd. Over het landgebruik rond deze periode geeft deze kaart geen informatie. De **Vandermaelenkaart** toont het onderzoeksgebied in eenzelfde situatie. Op de **Popp-kaart** staat het projectgebied niet gekarteerd. De **topografische kaart van 1873** toont dezelfde situatie als de andere 19de-eeuwse kaarten. Langs de weg ten oosten van het gebied zien we nu wel een waterloop gekarteerd.

¹⁸ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2018, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

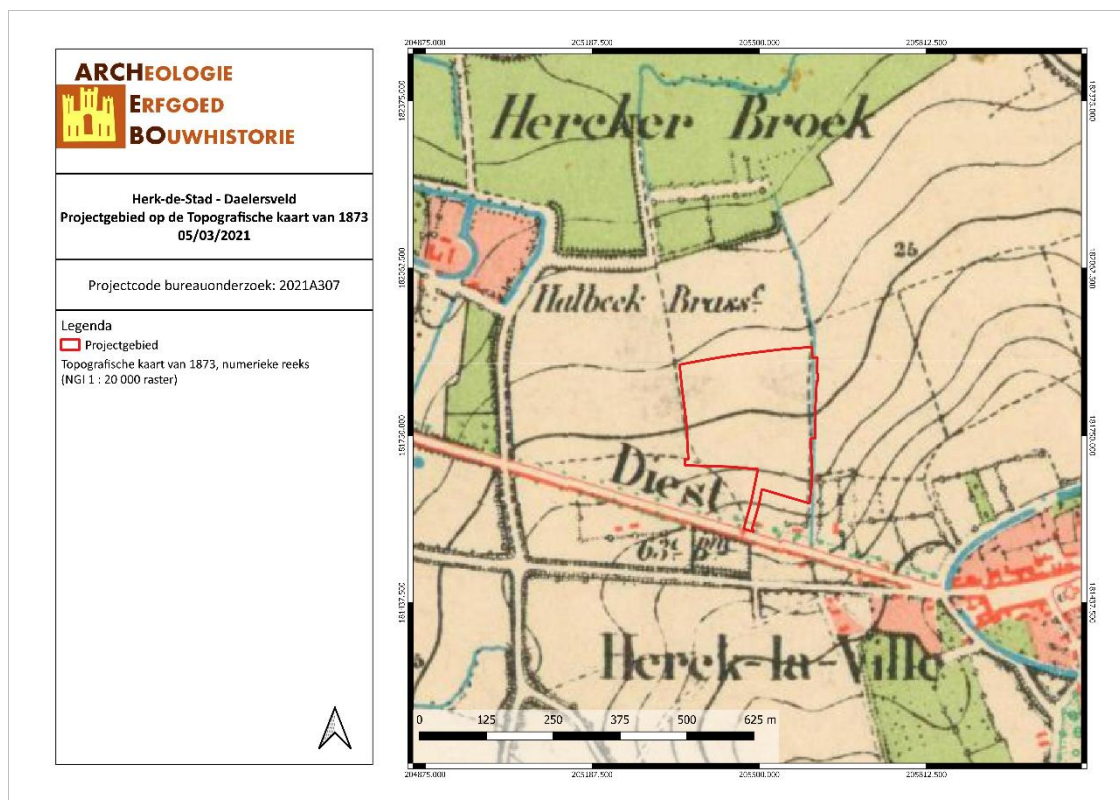
HEDA/21/03/05/20 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2021)

HEDA/21/03/05/21 - Digitale aanmaak

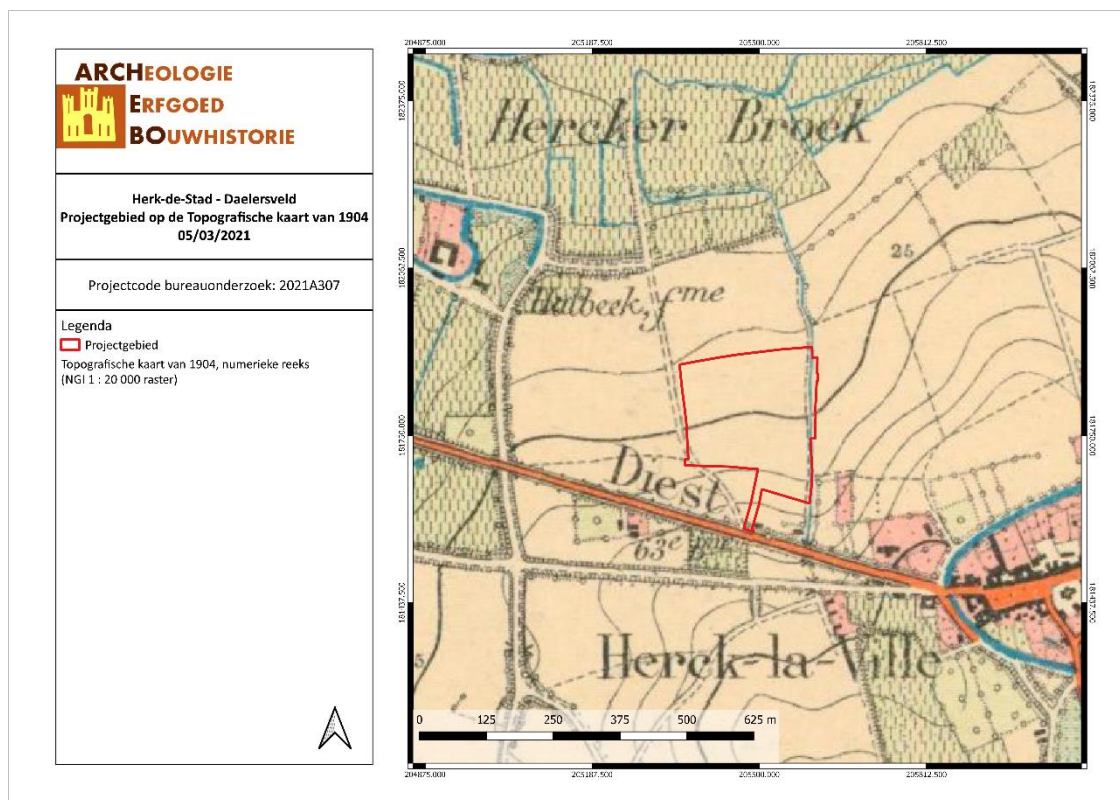
Figuur 26: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2021)

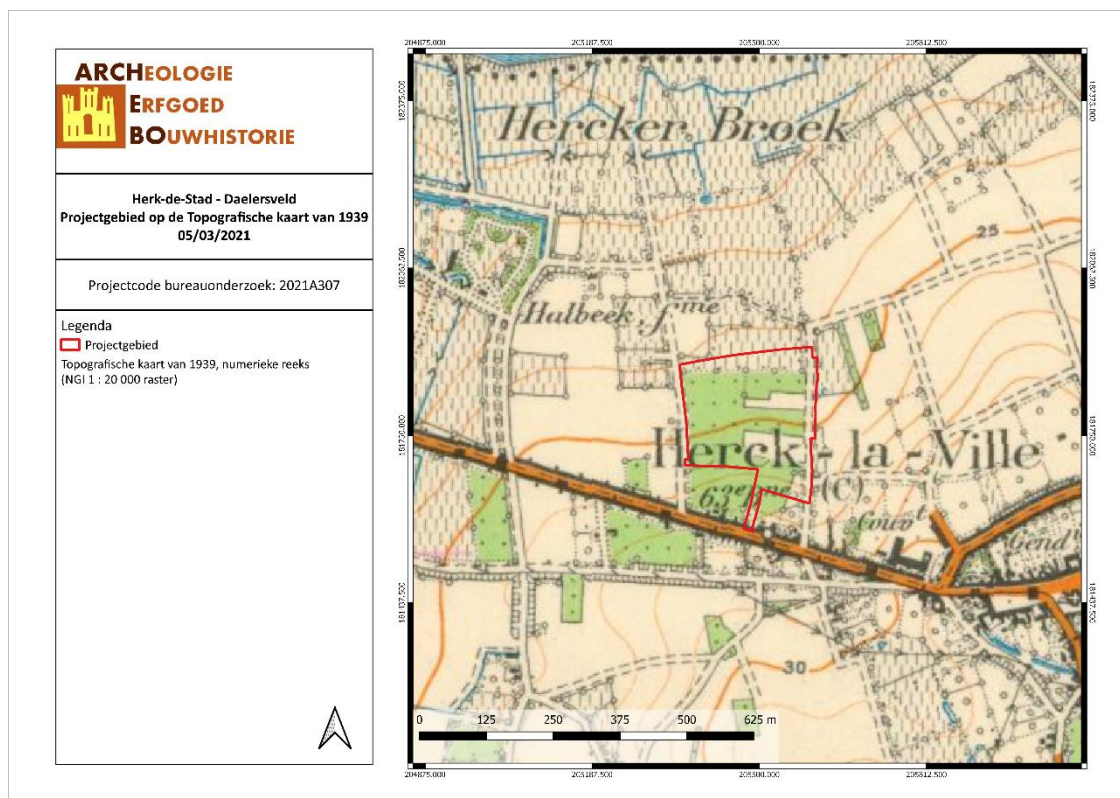
HEDA/21/03/05/22 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2021)

Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. Op de topografische kaart van **1904** is de situatie ongewijzigd tegenover de kaarten uit de 19de eeuw. Tussen 1904 en **1939** worden binnen het terrein bomen aangeplant. Op de topografische kaart van **1981** ligt het projectgebied ingesloten tussen de Diestsesteenweg en de Steenweg die ten noorden van Herk-de-Stad loopt.

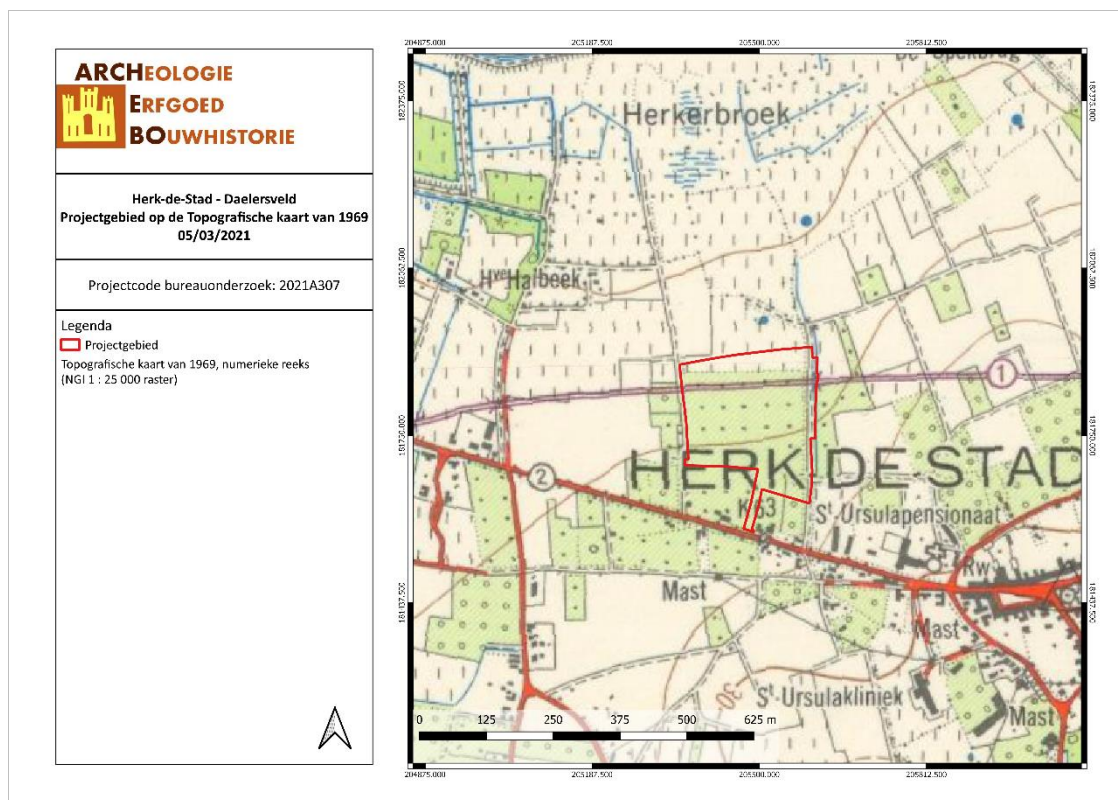

HEDA/21/03/05/23 - Digitale aanmaak

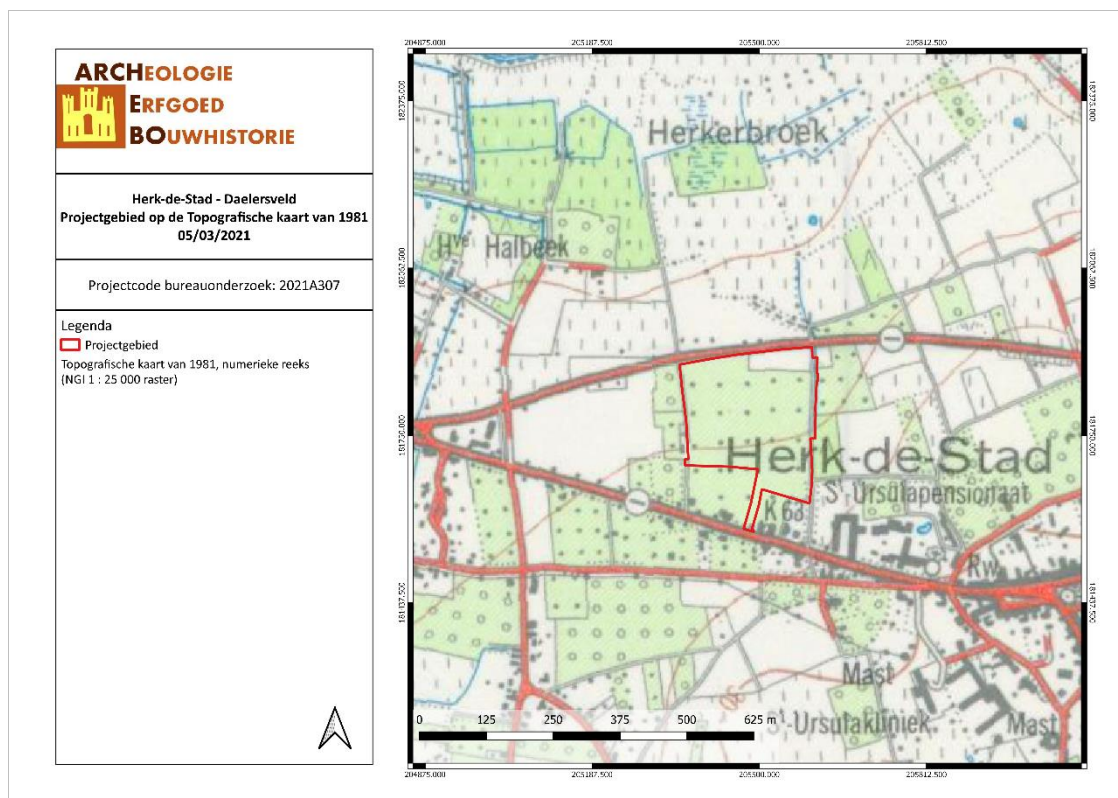
Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2021)

HEDA/21/03/05/24 - Digitale aanmaak

Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2021)

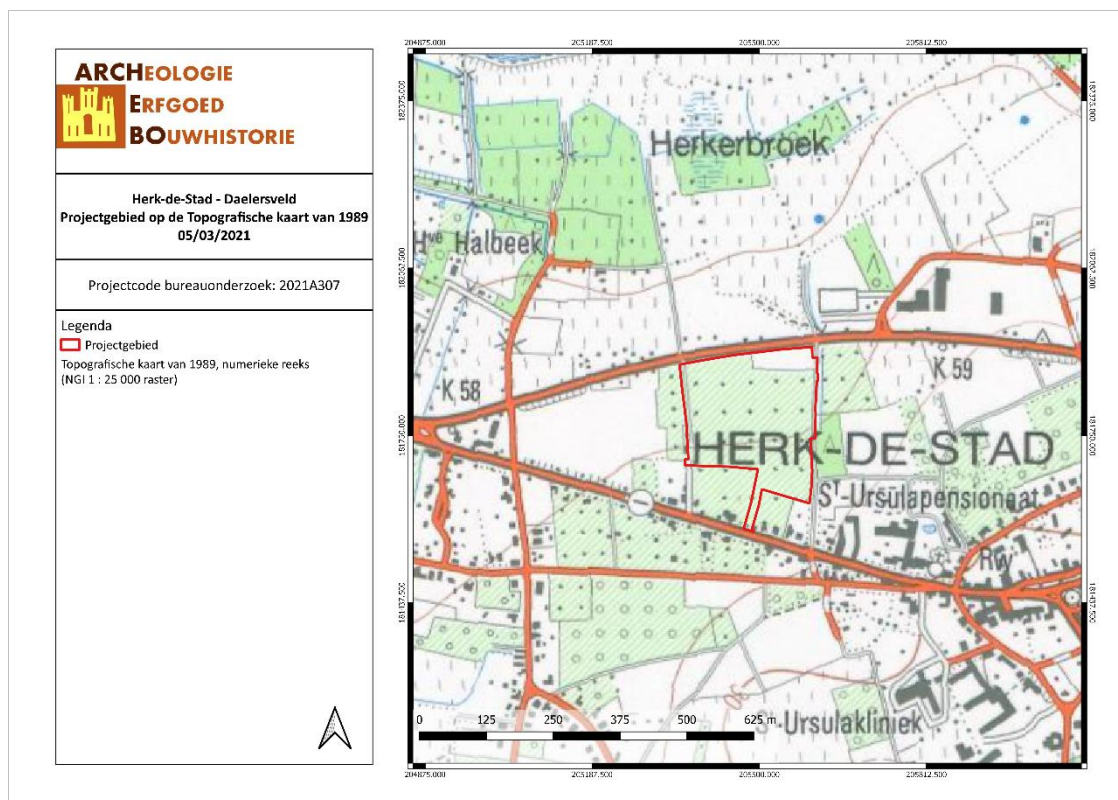

HEDA/21/03/05/25 - Digitale aanmaak

Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2021)

HEDA/21/03/05/26 - Digitale aanmaak

Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981 (Cartesius, 2021)

HEDA/21/03/05/27 - Digitale aanmaak

Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1989 (Cartesius, 2021)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Op basis van bovenstaande gegevens kan er een verwachting opgesteld worden naar mogelijke archeologische waarden binnen het projectgebied.

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als Scm, Sdm en OB. Een **Scm**-bodem is een matig droge lemige zandgrond met diepe antropogene humus A horizont. De grijze plaggenbodem heeft een oppervlakkige humuslaag die ruim 60cm dik is. Daaronder komt veelal een bedolven podzol B voor. De roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm in de bedolven podzol. In het noordoosten van het projectgebied ligt een **Sdm**-bodem, dit is een matig natte lemige zandgrond met diepe antropogene humus A horizont. Onder het grijze of bruine plaggendek is reeds roest waar te nemen in het onderste deel van de antropogene, humusrijke A horizont. Het plaggendek rust meestal op een weinig ontwikkelde podzol. Onder de podzol B komt grijswit lemig zand voor. **OB** staat voor 'onder bebouwing'.

Het projectgebied ligt op een noord-gerichte helling aan de Herk-vallei. De Herk stroomt vanaf ca. 550m ten noorden van het projectgebied, de Houwersbeek vanaf ca. 400m ten oosten en 250m ten noorden van het terrein en de Oude Herk vanaf ca. 850m ten noordoosten van het projectgebied. Volgens het Digitaal Hoogtemodel ligt het projectgebied tussen ongeveer 24,4 en 28,3 meter boven de zeespiegel.

Gezien de topografische ligging op een noord-gerichte helling is er een verwachting op Steentijd. Bijkomstig ligt het projectgebied in een gradiëntzone van een natte vallei naar een droog plateau. Dergelijke plaatsen zijn ideaal voor tijdelijke steentijdkampementen.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig is geweest sinds de 18de eeuw tot nu. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dus spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten/locaties in de directe en ruime omgeving. Het betreft een scherp terra sigillata en enkele andere scherven uit de Romeinse Tijd en scherven uit de Middeleeuwen en de 18de eeuw (CAI 700690), drie waterputten uit de Late Middeleeuwen (CAI 50102), lithisch materiaal uit het Mesolithicum, enkele 100-en scherven uit de IJzertijd, scherven uit de Middeleeuwen en 6 scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 50478), lithisch materiaal uit het Mesolithicum, een 11-tal scherfjes uit de IJzertijd, 1 fragment van een geribde oor van een amfoor en een wandfragment van bleek aardewerk uit de Romeinse Tijd, 2 randfragmenten Andennewaar en 8 andere scherven uit de Volle Middeleeuwen en 112 scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 50479), 5 afslagen en 1 verbrand mediaal fragment uit de Steentijd, 3 scherven uit de Late Middeleeuwen en 23 kleinere scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 50485), een site met grote vierkante omgrachting met binnenin nog eens een gracht uit de Late Middeleeuwen (CAI 60086), 1 silexafslag en 1 fragment van een kling in silex met een gedeeltelijk getoucheerde boord uit de Steentijd, 1 scherp aardewerk uit de Middeleeuwen en 32 scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 50450), 1 tamelijk dikke scherp uit de IJzertijd en 31 scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 52132), een grafheuvel uit de Vroege Middeleeuwen en een waterput (datering ongekend) (CAI 700032), een loden ampule (datering ongekend) (CAI 52378), een kuil met aardewerk uit de IJzertijd, 1 gebouwplattegrond (3-beukig, scheepvormig huis), paalkuilen, kuilen, 4 grachten uit de Volle Middeleeuwen en kuilen, grachten en een waterput uit de Late Middeleeuwen (CAI 60087), een 9-tal kuilen die mogelijk dateren uit de Metaaltijden (CAI 159158), een waterput met organisch materiaal uit de 16de eeuw (CAI 161751), een motte en laathof uit de Volle Middeleeuwen en aardewerk uit de Late Middeleeuwen (CAI 700031), een fragment van een dakpan uit de Romeinse Tijd, de Sint-Martinus parochiekerk met kerkhof die teruggaat tot de Volle Middeleeuwen en scherven aardewerk uit de Nieuwe Tijd (CAI 60089), de watermolen van Herk uit de 18de eeuw (CAI 164345), afvalcontexten uit de 19de eeuw (CAI 164894), de stadswal uit de Late Middeleeuwen (CAI 207121), drie stadspoorten uit de

Late Middeleeuwen (CAI 207122, CAI 207123 en CAI 164273), 2 kuilen en 6 paalkuilen uit de Romeinse Tijd en 6 paalkuilen (duidelijk afgelijnd) uit de Nieuwe Tijd (CAI 208803), een zilveren hanger (vogel)?, die niet gedateerd kon worden (CAI 210975), een kleine gesmeden koperen klinknagel uit de Nieuwe Tijd, drie munten uit de 18de eeuw en bijvondsten uit de 20ste eeuw (CAI 218010), kuilen, paalkuilen en greppels uit de Late Middeleeuwen (CAI 218346), een Plaque uit de 18de eeuw (CAI 220869) en een erf uit de Late Middeleeuwen en 17 kuilen, 21 kleine paalkuilen en de opvulling van een depressie uit de Nieuwe Tijd (CAI 221416).

Het projectgebied bevindt zich dus in een omgeving met groot archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van de Metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied tussen de Diestsesteeweg en de Steenweg in Herk-de-Stad (Limburg). Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever een groot deel van de aanwezige bomen rooien. Vervolgens zal het terrein verkaveld worden in 69 kavels. Er zal een wegenis aangelegd worden die vertrekt aan de Diestsesteenweg en leidt naar de verschillende kavels. Er worden ook groenbuffers, groene zones, een Finse piste en grachten voorzien. Het projectgebied is ca. 58 138,318 m² groot.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten/locaties in de directe en ruime omgeving. Het betreft een scherp terra sigillata en enkele andere scherven uit de Romeinse Tijd en scherven uit de Middeleeuwen en de 18de eeuw (CAI 700690), drie waterputten uit de Late Middeleeuwen (CAI 50102), lithisch materiaal uit het Mesolithicum, enkele 100-en scherven uit de IJzertijd, scherven uit de Middeleeuwen en 6 scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 50478), lithisch materiaal uit het Mesolithicum, een 11-tal scherfjes uit de IJzertijd, 1 fragment van een geribde oor van een amfoor en een wandfragment van bleek aardewerk uit de Romeinse Tijd, 2 randfragmenten Andennenaar en 8 andere scherven uit de Volle Middeleeuwen en 112 scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 50479), 5 afslagen en 1 verbrand mediaal fragment uit de Steentijd, 3 scherven uit de Late Middeleeuwen en 23 kleinere scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 50485), een site met grote vierkante omgrachting met binnenin nog eens een gracht uit de Late Middeleeuwen (CAI 60086), 1 silexafslag en 1 fragment van een kling in silex met een gedeeltelijk geretoucheerde boord uit de Steentijd, 1 scherp aardewerk uit de Middeleeuwen en 32 scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 50450), 1 tamelijk dikke scherp uit de IJzertijd en 31 scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 52132), een grafheuvel uit de Vroege Middeleeuwen en een waterput (datering ongekend) (CAI 700032), een loden ampule (datering ongekend) (CAI 52378), een kuil met aardewerk uit de IJzertijd, 1 gebouwplattegrond (3-beukig, scheepvormig huis), paalkuilen, kuilen, 4 grachten uit de Volle Middeleeuwen en kuilen, grachten en een waterput uit de Late Middeleeuwen (CAI 60087), een 9-tal kuilen die mogelijk dateren uit de Metaaltijden (CAI 159158), een waterput met organisch materiaal uit de 16de eeuw (CAI 161751), een motte en laathof uit de Volle Middeleeuwen en aardewerk uit de Late Middeleeuwen (CAI 700031), een fragment van een dakpan uit de Romeinse Tijd, de Sint-Martinus parochiekerk met kerkhof die teruggaat tot de Volle Middeleeuwen en scherven aardewerk uit de Nieuwe Tijd (CAI 60089), de watermolen van Herk uit de 18de eeuw (CAI 164345), afvalcontexten uit de 19de eeuw (CAI 164894), de stadswal uit de Late Middeleeuwen (CAI 207121), drie stadspoorten uit de Late Middeleeuwen (CAI 207122, CAI 207123 en CAI 164273), 2 kuilen en 6 paalkuilen uit de Romeinse Tijd en 6 paalkuilen (duidelijk afgelijnd) uit de Nieuwe Tijd (CAI 208803), een zilveren hanger (vogel)?, die niet gedateerd kon worden (CAI 210975), een kleine gesmeden koperen klinknagel uit de Nieuwe Tijd, drie munten uit de 18de eeuw en bijvondsten uit de 20ste eeuw (CAI 218010), kuilen, paalkuilen en greppels uit de Late Middeleeuwen (CAI 218346), een Plaquette uit de 18de eeuw (CAI 220869) en een

erf uit de Late Middeleeuwen en 17 kuilen, 21 kleine paalkuilen en de opvulling van een depressie uit de Nieuwe Tijd (CAI 221416).

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig is geweest sinds de 18de eeuw tot nu. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dus spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitsel gemaakt worden in de te verwachten structuren.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

Er zijn geen recente verstoringen gekend. Toekomstige verstoringen zijn te verwachten bij het aanleggen van de rioleringen, de wegenis en de grachten en bij het bebouwen van de bouwzones. De exacte verstoringsdiepte van de toekomstige bebouwing is momenteel niet gekend, aangezien het om een verkavelingsaanvraag gaat.

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever een groot deel van de aanwezige bomen rooien. Vervolgens zal het terrein verkaveld worden in 69 kavels, waarvan 65 kavels voorzien zijn van een bouwzone voor een ééngezinswoning en 4 kavels voorzien zijn voor het optrekken van meergezinswoningen. Er zal een wegenis aangelegd worden die vertrekt aan de Diestsesteenweg en leidt naar de verschillende kavels. Tussen de kavels en de Steenweg wordt een groenbuffer met bloemrijk grasland, struikgewas en bomen aangeplant. Ook verspreid over het terrein komen enkele kleinere groene zones en in het oosten van het terrein komt een zone met een grasveld en een bloemrijk grasland. In het oosten van het projectgebied worden ook een Finse piste en drie grachten voorzien. De grachten zullen telkens max. 1m diep zijn. Eén van de grachten is reeds aanwezig en zal vergroot worden. Het projectgebied is ca. 58 138,318 m² groot.

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als Scm, Sdm en OB. Een **Scm**-bodem is een matig droge lemige zandgrond met diepe antropogene humus A horizont. De grijze plaggenbodem heeft een oppervlakkige humuslaag die ruim 60cm dik is. Daaronder komt veelal een bedolven podzol B voor. De roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm in de bedolven podzol. In het noordoosten van het projectgebied ligt een **Sdm**-bodem, dit is een matig natte lemige zandgrond met diepe antropogene humus A horizont. Onder het grijze of bruine plaggendek is reeds roest waar te nemen in het onderste deel van de antropogene, humusrijke A horizont. Het plaggendek rust meestal op een weinig ontwikkelde podzol. Onder de podzol B komt grijswit lemig zand voor. **OB** staat voor 'onder bebouwing'.

Het projectgebied ligt op een noord-gerichte helling aan de Herk-vallei. De Herk stroomt vanaf ca. 550m ten noorden van het projectgebied, de Houwersbeek vanaf ca. 400m ten oosten en 250m ten noorden

van het terrein en de Oude Herk vanaf ca. 850m ten noordoosten van het projectgebied. Volgens het Digitaal Hoogtemodel ligt het projectgebied tussen ongeveer 24,4 en 28,3 meter boven de zeespiegel.

Gezien de topografische ligging op een noord-gerichte helling is er een verwachting op Steentijd. Bijkomstig ligt het projectgebied in een gradiëntzone van een natte vallei naar een droog plateau. Dergelijke plaatsen zijn ideaal voor tijdelijke steentijdkampementen.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig is geweest sinds de 18de eeuw tot nu. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dus spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten/locaties in de directe en ruime omgeving. Het betreft een scherp terra sigillata en enkele andere scherven uit de Romeinse Tijd en scherven uit de Middeleeuwen en de 18de eeuw (CAI 700690), drie waterputten uit de Late Middeleeuwen (CAI 50102), lithisch materiaal uit het Mesolithicum, enkele 100-en scherven uit de IJzertijd, scherven uit de Middeleeuwen en 6 scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 50478), lithisch materiaal uit het Mesolithicum, een 11-tal scherfjes uit de IJzertijd, 1 fragment van een geribde oor van een amfoor en een wandfragment van bleek aardewerk uit de Romeinse Tijd, 2 randfragmenten Andennenaar en 8 andere scherven uit de Volle Middeleeuwen en 112 scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 50479), 5 afslagen en 1 verbrand mediaal fragment uit de Steentijd, 3 scherven uit de Late Middeleeuwen en 23 kleinere scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 50485), een site met grote vierkante omgrachting met binnenin nog eens een gracht uit de Late Middeleeuwen (CAI 60086), 1 silexafslag en 1 fragment van een kling in silex met een gedeeltelijk getoucheerde boord uit de Steentijd, 1 scherp aardewerk uit de Middeleeuwen en 32 scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 50450), 1 tamelijk dikke scherp uit de IJzertijd en 31 scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 52132), een grafheuvel uit de Vroege Middeleeuwen en een waterput (datering ongekend) (CAI 700032), een loden ampule (datering ongekend) (CAI 52378), een kuil met aardewerk uit de IJzertijd, 1 gebouwplattegrond (3-beukig, scheepvormig huis), paalkuilen, kuilen, 4 grachten uit de Volle Middeleeuwen en kuilen, grachten en een waterput uit de Late Middeleeuwen (CAI 60087), een 9-tal kuilen die mogelijk dateren uit de Metaaltijden (CAI 159158), een waterput met organisch materiaal uit de 16de eeuw (CAI 161751), een motte en laathof uit de Volle Middeleeuwen en aardewerk uit de Late Middeleeuwen (CAI 700031), een fragment van een dakpan uit de Romeinse Tijd, de Sint-Martinus parochiekerk met kerkhof die teruggaat tot de Volle Middeleeuwen en scherven aardewerk uit de Nieuwe Tijd (CAI 60089), de watermolen van Herk uit de 18de eeuw (CAI 164345), afvalcontexten uit de 19de eeuw (CAI 164894), de stadswal uit de Late Middeleeuwen (CAI 207121), drie stadspoorten uit de Late Middeleeuwen (CAI 207122, CAI 207123 en CAI 164273), 2 kuilen en 6 paalkuilen uit de Romeinse Tijd en 6 paalkuilen (duidelijk afgelijnd) uit de Nieuwe Tijd (CAI 208803), een zilveren hanger (vogel)?, die niet gedateerd kon worden (CAI 210975), een kleine gesmeden koperen klinknagel uit de Nieuwe Tijd, drie munten uit de 18de eeuw en bijvondsten uit de 20ste eeuw (CAI 218010), kuilen, paalkuilen en greppels uit de Late Middeleeuwen (CAI 218346), een Plaquette uit de 18de eeuw (CAI 220869) en een erf uit de Late Middeleeuwen en 17 kuilen, 21 kleine paalkuilen en de opvulling van een depressie uit de Nieuwe Tijd (CAI 221416).

Het projectgebied bevindt zich dus in een omgeving met groot archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van de Metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd.

4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever een groot deel van de aanwezige bomen rooien. Vervolgens zal het terrein verkaveld worden in 69 kavels. Er zal een wegenis aangelegd worden die vertrekt aan de Diestsesteenweg en leidt naar de verschillende kavels. Er worden ook groenbuffers, groene zones, een Finse piste en grachten voorzien. Het projectgebied is ca. 58 138,318 m² groot.

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als **Scm** (matig droge lemige zandgrond met diepe antropogene humus A horizont), **Sdm** (matig natte lemige zandgrond met diepe antropogene humus A horizont) en **OB** (bebouwde zone).

Het projectgebied ligt op een noord-gerichte helling aan de Herk-vallei. De Herk stroomt vanaf ca. 550m ten noorden van het projectgebied, de Houwersbeek vanaf ca. 400m ten oosten en 250m ten noorden van het terrein en de Oude Herk vanaf ca. 850m ten noordoosten van het projectgebied. Volgens het Digitaal Hoogtemodel ligt het projectgebied tussen ongeveer 24,4 en 28,3 meter boven de zeespiegel.

Gezien de topografische ligging op een noord-gerichte helling is er een verwachting op Steentijd. Bijkomstig ligt het projectgebied in een gradiëntzone van een natte vallei naar een droog plateau. Dergelijke plaatsen zijn ideaal voor tijdelijke steentijdkampementen.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig is geweest sinds de 18de eeuw tot nu. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dus spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten/locaties in de directe en ruime omgeving. Het betreft een scherp terra sigillata en enkele andere scherven uit de Romeinse Tijd en scherven uit de Middeleeuwen en de 18de eeuw (CAI 700690), drie waterputten uit de Late Middeleeuwen (CAI 50102), lithisch materiaal uit het Mesolithicum, enkele 100-en scherven uit de IJzertijd, scherven uit de Middeleeuwen en 6 scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 50478), lithisch materiaal uit het Mesolithicum, een 11-tal scherfjes uit de IJzertijd, 1 fragment van een geribde oor van een amfoor en een wandfragment van bleek aardewerk uit de Romeinse Tijd, 2 randfragmenten Andennenaar en 8 andere scherven uit de Volle Middeleeuwen en 112 scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 50479), 5 afslagen en 1 verbrand mediaal fragment uit de Steentijd, 3 scherven uit de Late Middeleeuwen en 23 kleinere scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 50485), een site met grote vierkante omgrachting met binnenin nog eens een gracht uit de Late Middeleeuwen (CAI 60086), 1 silexafslag en 1 fragment van een kling in silex met een gedeeltelijk getoucheerde boord uit de Steentijd, 1 scherp aardewerk uit de Middeleeuwen en 32 scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 50450), 1 tamelijk dikke scherp uit de IJzertijd en 31 scherven uit de Nieuwe Tijd (CAI 52132), een grafheuvel uit de Vroege Middeleeuwen en een waterput (datering ongekend) (CAI 700032), een loden ampule (datering ongekend) (CAI 52378), een kuil met aardewerk uit de IJzertijd, 1 gebouwplattegrond (3-beukig, scheepvormig huis), paalkuilen, kuilen, 4 grachten uit de Volle Middeleeuwen en kuilen, grachten en een waterput uit de Late Middeleeuwen (CAI 60087), een 9-tal kuilen die mogelijk dateren uit de Metaaltijden (CAI 159158), een waterput met organisch materiaal uit de 16de eeuw (CAI 161751), een motte en laathof uit de Volle Middeleeuwen en aardewerk uit de Late Middeleeuwen (CAI 700031), een fragment van een dakpan uit de Romeinse Tijd, de Sint-Martinus parochiekerk met kerkhof die teruggaat tot de Volle Middeleeuwen en scherven aardewerk uit de Nieuwe Tijd (CAI 60089), de watermolen van Herk uit de 18de eeuw (CAI 164345), afvalcontexten uit de 19de eeuw (CAI 164894), de stadswal uit de Late Middeleeuwen (CAI 207121), drie stadspoorten uit de Late Middeleeuwen (CAI 207122, CAI 207123 en CAI 164273), 2 kuilen en 6 paalkuilen uit de Romeinse Tijd en 6 paalkuilen (duidelijk afgelijnd) uit de Nieuwe Tijd (CAI 208803), een zilveren hanger (vogel)?, die niet gedateerd kon worden (CAI 210975), een kleine gesmeden koperen klinknagel uit de Nieuwe Tijd, drie munten uit de 18de eeuw en bijvondsten uit de 20ste eeuw (CAI 218010), kuilen, paalkuilen en greppels uit de Late Middeleeuwen (CAI 218346), een Plaquette uit de 18de eeuw (CAI 220869) en een erf uit de Late Middeleeuwen en 17 kuilen, 21 kleine paalkuilen en de opvulling van een depressie uit de Nieuwe Tijd (CAI 221416).

Het projectgebied bevindt zich dus in een omgeving met groot archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van de Metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd.

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren en er bijkomende maatregelen nodig zijn. Dit wordt verder besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Claesen, Jan, Ben Van Genechten, Evelien Audenaert, Kevin Bouckaert, en Alexander Doucet. 'Archeologienota Herk-de-Stad - Daelersveld'. Archeologienota. Kortenaak: ARCHEBO bvba, juni 2019.

De Cuyper, Willem, en Vanessa Vander Ginst. 'Archeologienota: Het project aan de Hasseltsestraat 2, 4 en 6'. Archeologienota. Tienen: Studiebureau Archeologie bvba, 2020.

De Nutte, Glenn, Tom Deville, en Sara Houbrechts. 'Ridderstraat 20 te Herk-de-Stad (gem. Herk-de-Stad)'. Archeologienota. Hasselt: Condor Archaeological Research bvba, februari 2018.

De Nutte, Glenn, Rianne Simons, Tom Deville, en Sara Houbrechts. 'Ridderstraat 20 te Herk-de-Stad (gem. Herk-de-Stad)'. Archeologienota. Hasselt: Condor Archaeological Research bvba, januari 2019.

Frederickx, E., en S. Gouwy. *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart - Kaartblad 25 Hasselt*. Quartairgeologische Kaart. Brussel: Vlaamse Overheid Dienst Natuurlijke Rijkdommen, 1996.

Hoebreckx, Maxim, en Petra Driesen. 'Eindverslag Herk-De-Stad, Trompetweg Werfbegeleiding bij de aanleg van riolering en wegenis'. Eindverslag. Tongeren: ARON bvba, februari 2020.

Hoebreckx, Maxim, Willem Vanaenrode, en Petra Driesen. 'Archeologienota Herk-de-Stad, Lazerijstraat-Trompetweg. Bouw van een buitenschoolse kinderopvang'. Archeologienota. Tongeren: ARON bvba, juli 2017.

Van de Staey, Inge, en Petra Driesen. 'Archeologienota Herk-de-Stad, De Pierpontstraat Nieuwbouw van een drie bouwblokken met bijhorende omgevingswerken'. Archeologienota. Tongeren: ARON bvba, 2020.

Van de Staey, Inge, Thomas Himpe, en Petra Driesen. 'Archeologienota Herk-de-Stad, De Pierpontstraat Nieuwbouw van een handelsruimte, appartementen met bijhorende omgevingswerken'. Archeologienota. Tongeren: ARON bvba, 2018.

Van Laere, Emmy. 'Archeologienota Herk-de-Stad, Schulensbroek'. Archeologienota. Gent: BAAC Vlaanderen bvba, februari 2020.

Van Laere, Emmy, en Piotr Pawelczak. 'Nota Herk-de-Stad, Daelemstraat'. Archeologienota. Gent: BAAC Vlaanderen bvba, juni 2020.

Van Ranst, E., en C. Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde - Universiteit Gent, 2000.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. 'Inventaris Onroerend Erfgoed'. Geraadpleegd 17 januari 2017. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

'Ferrariskaarten'. In *Wikipedia*, 26 december 2019. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Ferrariskaarten&oldid=55318413>.

Geopunt Vlaanderen. 'Atlas der Buurtwegen'. Geraadpleegd 2 januari 2017. <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

‘Haspengouw en Voeren - Hoogstamboomgaarden | Plannen | Onroerend Erfgoed’. Geraadpleegd 18 november 2020. <https://plannen.onroenderfgoed.be/plannen/882>.

‘Villaretkaart’. In *Wikipedia*, 6 februari 2020. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Villaretkaart&oldid=55613913>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2021) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2021).....	6
Figuur 4: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2021).....	8
Figuur 5: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2021).....	9
Figuur 6: Te behouden bomen (ARCHEBO bvba, 2021)	10
Figuur 7: Plan van de geplande verkaveling (initiatiefnemer, 2021)	10
Figuur 8: Kavels (initiatiefnemer, 2021)	11
Figuur 9: Rioleringsplan (initiatiefnemer, 2021).....	11
Figuur 10: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2021)	12
Figuur 11: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2021).....	14
Figuur 12: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2021)	14
Figuur 13: Herk-de-Stad aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2021)	15
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2021).....	16
Figuur 15: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2021)	17
Figuur 16: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2021)	17
Figuur 17: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2021)	18
Figuur 18: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2021)	19
Figuur 19: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2021).....	19
Figuur 20: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2021).....	20
Figuur 21: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2021)	23
Figuur 22: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2021)	26
Figuur 23: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2021)	27
Figuur 24: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2021)	28
Figuur 25: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2021)	29
Figuur 26: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2021)	29
Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2021).....	30
Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2021).....	31
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2021).....	31
Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2021).....	32
Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981 (Cartesius, 2021).....	32
Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1989 (Cartesius, 2021).....	33

7 PLANNENLIJST

HEDA/21/03/05/1 - Digitale aanmaak.....	6
HEDA/21/03/05/2 - Digitale aanmaak.....	6
HEDA/21/03/05/3 - Digitale aanmaak.....	8
HEDA/21/03/05/4 - Digitale aanmaak.....	9
HEDA/21/03/05/5 - Digitale aanmaak.....	10
HEDA/21/03/05/6 - Digitale aanmaak.....	12
HEDA/21/03/05/7 - Digitale aanmaak.....	14
HEDA/21/03/05/8 - Digitale aanmaak.....	14
HEDA/21/03/05/9 - Digitale aanmaak.....	15
HEDA/21/03/05/10 - Digitale aanmaak.....	16
HEDA/21/03/05/11 - Digitale aanmaak.....	17
HEDA/21/03/05/12 - Digitale aanmaak.....	18
HEDA/21/03/05/13 - Digitale aanmaak.....	19
HEDA/21/03/05/14 - Digitale aanmaak.....	19
HEDA/21/03/05/15 - Digitale aanmaak.....	20
HEDA/21/03/05/16 - Digitale aanmaak.....	23
HEDA/21/03/05/17 - Digitale aanmaak.....	26
HEDA/21/03/05/18 - Digitale aanmaak.....	27
HEDA/21/03/05/19 - Digitale aanmaak.....	28
HEDA/21/03/05/20 - Digitale aanmaak.....	29
HEDA/21/03/05/21 - Digitale aanmaak.....	29
HEDA/21/03/05/22 - Digitale aanmaak.....	30
HEDA/21/03/05/23 - Digitale aanmaak.....	31
HEDA/21/03/05/24 - Digitale aanmaak.....	31
HEDA/21/03/05/25 - Digitale aanmaak.....	32
HEDA/21/03/05/26 - Digitale aanmaak.....	32
HEDA/21/03/05/27 - Digitale aanmaak.....	33